

RP 69/2016 rd

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av ett protokoll till konventionen om tvångsarbete och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens antog i juni 2014 ett protokoll till 1930 års konvention om tvångsarbete. I propositionen föreslås det att riksdagen godkänner protokollet samt lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen.

Avsikten är att med hjälp av protokollet bekämpa människohandel i samband med tvångsarbete samt förbättra offrens ställning. I protokollet förutsätts att det säkerställs tillgång till rättsmedel för offren samt att det föreskrivs straff för dem som gjort sig skyldiga till människohandel i samband med tvångsarbete eller obligatoriskt arbete.

Protokollet träder i kraft internationellt den 14 maj 2016. Därefter träder protokollet i kraft för varje medlemsstat 12 månader från den dag medlemsstatens ratificering av det har registrerats. Således träder protokollet för Finlands del i kraft 12 månader från det att Internationella arbetsorganisationens generaldirektör har registrerat Finlands ratificering.

Europeiska unionens råd bemyndigade i november 2015 medlemsstaterna att i Europeiska unionens intresse ratificera protokollet å ena sidan vad gäller frågor som rör socialpolitiken och å andra sidan frågor som rör straffrättsligt samarbete så snart som möjligt, helst senast den 31 december 2016.

Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet till konventionen om tvångsarbete som hör till området för lagstiftningen avses träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet samtidigt som protokollet träder i kraft för Finlands del.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	4
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	5
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	6
DETALJMOTIVERING	7
1 PROTOKOLLETS INNEHÅLL OCH FÖRHÅLLANDE TILL LAGSTIFTNINGEN I FINLAND	7
2 LAGFÖRSLAG	17
3 IKRAFTTRÄDANDE	17
4 BEHOVET AV RIKSDAGENS SAMTYCKE OCH BEHANDLINGSORDNING.....	17
4.1 Fördelningen av behörigheten mellan EU och medlemsstaterna.....	17
4.2 Behovet av riksdagens samtycke	18
5 BEHANDLINGSORDNING	19
LAGFÖRSLAG	20
Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i ett protokoll till konventionen om tvångsarbete.....	20
FÖRDRAGSTEXT	21

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

Internationella arbetsorganisationen (ILO) antog år 1930 konvention nr 29 om tvångsarbete. Avsikten med konventionen är att avskaffa allt tvångsarbete. Finland ratificerade konventionen år 1935 (FördrS 44/1935). Konventionen har ratificerats av sammanlagt 178 stater.

ILO kompletterade år 1957 konventionen med en ny konvention nr 105, som syftar till att avskaffa tvångsarbete även i straff- och diskriminerings syfte samt i syfte att främja ekonomisk verksamhet. Finland ratificerade denna konvention år 1960 (FördrS 17/1960).

Tvångsarbete eller obligatoriskt arbete har i artikel 2.1 i 1930 års konvention definierats som arbete eller tjänst som avfordras av en person under hot om något slag av straff och till vars utförande personen inte erbjudit sig av fri vilja. I 2 punkten finns vissa undantag från denna definition, såsom militärtjänst.

ILO kompletterade konventionen från 1930 med 2014 års protokoll samt tillhörande rekommendation nr 203. I artikel 1.3 i protokollet bekräftas den definition av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete som konventionen innehåller och konstateras att de åtgärder som nämns i protokollet ska inbegripa särskilda åtgärder mot handel med människor i syfte att utnyttja dessa i tvångsarbete eller obligatoriskt arbete.

Enligt ILO:s bedömning finns det för närvarande närmare 21 miljoner offer för tvångsarbete i hela världen. Av dem är 11,4 miljoner kvinnor och flickor och 9,5 miljoner män och pojkar. Användningen av tvångsarbete blir vanligare till följd av globaliseringen, den ökade migrationen, den inofficiella ekonomin och de globala kriminella nätverken.

Tvångsarbetet är i nuläget koncentrat till den privata sektorn. Enligt ILO:s uppskattning arbetar närmare 19 miljoner offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete antingen hos privatpersoner eller privata företag. Dessutom har över två miljoner personer fallit offer för stater eller rebelliska grupper.

Tvångsarbete eller obligatoriskt arbete förekommer oftast i hushåll, inom jordbruket, byggbranschen, tillverkningsindustrin (textilier, leksaker) samt i nöjesbranschen. Av offren utför 4,5 miljoner personer tvångsarbete som utgörs av sexuellt utnyttjande. Tvångsarbete inbringar årligen cirka 150 miljarder dollar i olagliga intäkter. Invandrare och ursprungsbefolkning är särskilt utsatta i fråga om att falla offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete.

Det är svårt att uppskatta antalet offer för människohandel i samband med tvångsarbete i Finland, eftersom myndigheterna ofta inte får kännedom om fallen. Det kan också vara svårt att göra en gränsdragning mellan människohandel och vissa andra brott där arbetstagare utnyttjas på ett sätt som kan jämföras med människohandel. Under de senaste åren har antalet människohandelsbrott som anmälts till polisen och gränsbevakningsväsendet uppgått till några tiotal fall per år.

Enligt Europeiska institutet för kriminalpolitik (HEUNI) undersökning Työperäinen ihmiskauppa ja ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäyttö Suomessa från 2011 förekommer det i utnyttjandet av utländsk arbetskraft i Finland i värsta fall drag av människohandel och tvångsarbete. De allvarligaste fallen av utnyttjande förekom inom restaurang-, bygg- och trädgårdsbranscherna. De utnyttjade personerna kom från olika håll i världen, såsom Asien, Östeuropa och Finlands närområden. Utländsk arbetskraft som föll offer för tvångsarbete och

RP 69/2016 rd

därmed jämförbart utnyttjande rekryterades till Finland antingen via rekryterings- eller förmedlarföretag eller i mindre skala genom släktingar eller bekanta. Problemen hänförde sig till försummelse att betala lagenliga lönefordringar och enormt många arbetstimmar samt till hotande och påtryckning av arbetstagare samt till exempel att arbetstagarnas pass togs bort.

Arbetstagare kunde engageras i ett anställningsförhållande där de utnyttjades också genom skulder som det var svårt eller rentav omöjligt att betala tillbaka. Myndigheter hade vilseletts genom att det upprättats två olika arbetsavtal för arbetstagarna och bara det ena avtalet visades till myndigheterna.

Enligt Statistikcentralens uppgifter finns det sex tingsrättsdomar från 2012 och tre från 2013 för människohandel som uppfyller det grundläggande rekvisitet.

För grov människohandel dömdes sju personer år 2006, fem personer år 2008 och en person per år under 2011—2013.

Finland har förbundit sig till bekämpande av människohandel också genom bestämmelser på EU-nivå. De relevanta direktiven är Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF, nedan *direktivet om människohandel*, och Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF, nedan *det allmänna offerdirektivet*.

Dessutom ratificerade Finland år 2006 ett tilläggsprotokoll upprättat år 2000 om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, till Förenta nationernas (FN) konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (FördrS 71/2006) samt år 2012 Europarådets konvention om åtgärder mot människohandel från 2005 (FördrS 43—44/2012).

Bestämmelserna i dessa direktiv och avtal gäller också bekämpande av människohandel i samband med tvångsarbete. Genomförandet av dessa kräver redan i nuläget att Finland agerar aktivt i bekämpandet av människohandel.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Genom denna proposition föreläggs bestämmelserna i 2014 års protokoll riksdagen för godkännande.

Genom 2014 års protokoll kompletteras och uppdateras konventionen om tvångsarbete från 1930. I protokollet ingår bestämmelser som gäller människohandel i samband med tvångsarbete eller obligatoriskt arbete. Delvis är det fråga om att klargöra och precisera rättsläget, eftersom konventionen från 1930 redan anses inbegripa även människohandel i samband med tvångsarbete, även om människohandel inte uttryckligen nämns i konventionen. Samtidigt upphävs de övergångsbestämmelser som en gång i tiden skrevs in i konventionen. Övergångsbestämmelserna har inte tillämpats på decennier. Protokollet har hittills ratificerats av Mauretanien, Niger, Norge och Förenade kungariket.

Avsikten med ILO:s protokoll om tvångsarbete är att bekämpa människohandeln i samband med tvångsarbete eller obligatoriskt arbete på global nivå. Genom att ratificera protokollet stöder Finland ILO:s arbete mot tvångsarbete eller obligatoriskt arbete och människohandel samt förbinder sig för sin del till bekämpandet av människohandeln i samband med tvångsar-

bete. Internationellt samarbete för att bekämpa människohandel är nödvändigt, eftersom gränsoverskridande människohandel är ett betydande problem såväl globalt som i Europa.

ILO:s konvention och protokoll är globala dokument. Konventionen från 1930 hör till de grundläggande ILO-konventioner vars principer ILO:s medlemsstater anses ha förbundit sig att iaktta redan på basis av medlemskapet i ILO, på samma sätt som konventionerna om lika-behandling i arbetslivet, föreningsfrihet och kollektiv förhandlingsrätt samt förbudet mot barnarbete.

3 Propositionens konsekvenser

Avsikten med protokollet är att förebygga i synnerhet människohandel i samband med tvångsarbete eller obligatoriskt arbete och att erbjuda offren skydd och möjlighet till rättsmedel, såsom ersättningar. Medlemsstaterna ska skapa en nationell strategi och handlingsplan för effektivt och bestående förebyggande och avskaffande av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete. Dessutom förutsätts åtgärder för att erbjuda offer skydd och tillgång till lämpliga och effektiva rättsmedel, såsom ersättning, och för att straffa dem som gör sig skyldiga till tvångsarbete eller obligatoriskt arbete. Åtgärder för att tillämpa bestämmelserna i protokollet måste vidtas i samarbete med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer och andra berörda aktörer.

I Finland regleras människohandel samt människohandel i samband med tvångsarbete redan nu i omfattande grad. Även olika myndigheter försöker i samarbete identifiera människohandel allt bättre samt ta itu med problemet.

Finland har ratificerat flera internationella konventioner mot människohandel samt genomfört EU-förpliktelser i frågan. Således kräver ratificeringen av protokollet inte ändringar i lagstiftningen i Finland.

Tvångsarbete och därmed sammanhängande människohandel hör i synnerhet globalt – men även i Europa – till de grävsta kränkningarna av arbetstagarnas mänskliga rättigheter och det är viktigt att ingripa i detta genom internationellt samarbete.

ILO:s konventioner om tvångsarbete hör till organisationens mest centrala konventioner. Exempelvis har alla EU-länder ratificerat konventionerna. Människohandeln är ofta förenad med gränsoverskridande verksamhet. För att bekämpa människohandel är det särskilt viktigt att utveckla internationella standarder, handlingsmodeller samt samarbete.

EU har integrerat ILO:s konventioner om tvångsarbete i sin gemensamma handelspolitik, sina internationella överenskommelser samt sitt utvecklingssamarbete. I flera av EU:s handelsavtal hänvisas till de grundläggande arbetsnormerna samt ratificering och ett effektivt genomförande av ILO:s centrala konventioner i EU och i partnerländer utanför EU. Det är möjligt att även detta protokoll blir en del av de EU-politiska instrumenten, när det bedöms att protokollet ratificerats av tillräckligt många länder.

Iakttagandet av dessa konventioner som hör till ILO:s viktigaste har också samband med utvärderingen och uppföljningen av att arbetstagarnas mänskliga rättigheter iakttas utanför EU, bland annat i OECD och i FN-systemet.

Det internationella samarbetet för att avskaffa människohandel i samband med tvångsarbete eller obligatoriskt arbete torde också bidra till att underlätta situationen för finländska företag som är verksamma på den globala marknaden. Undanröjandet av problemen minskar risken för att till exempel finländska företags underleverantörer gör sig skyldiga till användning av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete eller till människohandel.

4 Beredningen av propositionen

För beredningen av propositionen har det begärts remissyttranden av inrikesministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, utrikesministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet, Migrationsverket, justitiekanslersämbetet, diskrimineringsombudsmannens byrå, jämställdhetsombudsmannens byrå, barnombudsmannens byrå, Finlands Näringsliv EK rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, Akava rf, Kyrkans arbetsmarknadsverk, Kommunala arbetsmarknadsverket, Suomen Yrittäjät ry, Förbundet för mänskliga rättigheter, Amnesty International Finländska sektionen rf, Centralförbundet för barnskydd, Mannerheims barnskyddsförbund, Pakolaisneuvonta ry, Finlands UNICEF, Finlands Röda Kors, Monika-Naiset liitto ry, Kvinnoorganisationer i Samarbete Nytkis ry, Pro-tukipiste ry samt Brottsofferjouren RIKU.

I remissyttrandena förordades i allmänhet ratificeringen av protokollet om tvångsarbete. I många remissyttranden ansågs att lagstiftningen i Finland redan nu motsvarar den nivå som förutsätts i protokollet.

Innan förhandlingarna om detta protokoll och tillhörande rekommendation inleddes vid ILO:s arbetskonferens år 2014, hade kommissionen i april 2014, i enlighet med artikel 218.3 och 218.4 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) för rådet lagt fram en rekommendation till rådets beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar och om förhandlingsdirektiv vid Internationella arbetskonferensens 103:e möte (KOM(2014) 238). Rådet antog inte kommissionens förslag innan konferensen började, eftersom det inte fanns en gemensam uppfattning om unionens behörighet. Trots det samordnade medlemsländerna sina ståndpunkter vid förhandlingarna.

Efter att protokollet till konventionen om tvångsarbete hade antagits vid arbetskonferensen, lade Europeiska kommissionen i september 2014 fram förslag till beslut om bemyndigande för medlemsstaterna att i Europeiska unionens intresse ratificera 2014 års protokoll till Internationella arbetsorganisationens konvention om tvångsarbete från 1930, å ena sidan vad gäller frågor som rör socialpolitiken (COM(2014) 563 final) och å andra sidan frågor som rör straffrättsligt samarbete (COM(2014) 559 final).

Förslagets syfte var att bemyndiga medlemsstaterna att i Europeiska unionens intresse ratificera protokollet. Enligt kommissionens åsikt behövdes ett bemyndigande, eftersom protokollet också innehåller bestämmelser som faller inom Europeiska unionens behörighet och unionen inte kan ratificera Internationella arbetsorganisationens konventioner.

Enligt kommissionens bedömning är protokollets innehåll inte problematiskt för EU-lagstiftningen, men protokollet behandlar sådana områden inom EU-lagstiftningen som redan i stor utsträckning är reglerade. I bestämmelserna om att förhindra tvångsarbete behandlar protokollet frågor som omfattas av EU:s socialpolitik, som är ett område där EU-lagstiftningen fastställer minimiregler om arbetsförhållanden. När det gäller bestämmelserna om skydd av brottsoffer och tillgång till rättsmedel, behandlar protokollet frågor som rör straffrättsligt samarbete, där EU-lagstiftningen fastställer miniminormer för bekämpande av människohandel och för brottsoffers rättigheter.

Delar av protokollet har enligt kommissionen även beröringspunkter med fri rörlighet för arbetstagare och med bestämmelserna om asyl och invandring.

EU-rådets beslut om att bemyndiga medlemsstaterna att i Europeiska unionens intresse ratificera det föreliggande protokollet å ena sidan vad gäller frågor som rör socialpolitiken och å

RP 69/2016 rd

andra sidan frågor som rör straffrättsligt samarbete utfärdades i november 2015 (besluten 2015/2037 och 2015/2071). I besluten bemyndigas medlemsstaterna att ratificera protokollet samt rekommenderas att medlemsstaterna vidtar nödvändiga åtgärder för att deponera ratificeringsinstrumenten hos ILO:s generaldirektör så snart som möjligt, helst senast den 31 december 2016.

Utkastet till regeringsproposition har behandlats på trepartsbasis i Finlands ILO-delegation i anslutning till arbets- och näringsministeriet tillsammans med de centrala myndigheter som ansvarar för behandlingen av ärendet.

DETALJMOTIVERING

1 Protokollets innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland

Artikel 1. Enligt artikel 1 i protokollet ska medlemsstaterna, när de fullgör sina förpliktelser att undertrycka tvångsarbete eller obligatoriskt arbete enligt konventionen, vidta effektiva åtgärder för att förebygga och avskaffa detta bruk, erbjuda offer skydd och tillgång till lämpliga och effektiva rättsmedel, t.ex. ersättning, och straffa dem som gör sig skyldiga till användning av tvångsarbete.

Medlemsstaten ska i samråd med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer utarbeta en nationell strategi och handlingsplan för ett verkningsfullt och bestående undertryckande av tvångsarbete. Denna strategi och handlingsplan ska inbegripa systematiska åtgärder som ska vidtas av de behöriga myndigheterna och, på lämpligt sätt, i samverkan med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer samt med andra berörda grupper.

I artikel 1.3 i protokollet konstateras att där inte ändras definitionen av tvångsarbete i konventionen från 1930. Däremot förutsätter protokollet särskilda åtgärder mot handel med människor i syfte att utnyttja dessa i tvångsarbete.

I den finländska utlänningslagstiftningen ingår möjlighet att för offer för obligatoriskt arbete bevilja uppehållsrätt i Finland, när de villkor för uppehållstillstånd som anges i utlänningslagen (301/2004) uppfylls. Grunder för tillståndet kan beroende på omständigheterna i det specifika fallet vara uppehållstillstånd för offer för människohandel enligt 52 a § i utlänningslagen eller uppehållstillstånd enligt 52 d § för tredjelandsmedborgare som vistats och arbetat olagligt i landet, internationellt skydd (6 kap. i utlänningslagen) eller uppehållstillstånd enligt 52 § i utlänningslagen av individuella mänskliga orsaker om det med hänsyn till utlänningens hälsotillstånd, de band som knutits till Finland eller av någon annan individuell, mänsklig orsak är uppenbart oskäligt att vägra uppehållstillstånd, särskilt med beaktande av de förhållanden i vilka han eller hon skulle hamna i sitt hemland eller hans eller hennes sårbara ställning.

Migrationsverket beviljar uppehållsrätt i Finland, om de villkor för tillståndet som anges i utlänningslagen uppfylls. Ett tillfälligt uppehållstillstånd för offer för människohandel enligt 52 a § 1 mom. i utlänningslagen har som villkor att offret är berett att samarbeta med myndigheterna för att de som misstänks för människohandel ska kunna gripas. Däremot förutsätter beviljandet av ett kontinuerligt uppehållstillstånd enligt 52 a § 2 mom. i utlänningslagen till ett offer för människohandel som befinner sig i en särskilt utsatt ställning inte samarbete med myndigheterna.

I Finland finns ett hjälpsystem för offer för människohandel. Inom ramen för systemet kan offer för människohandel erbjudas bland annat råd och rättshjälp samt tolktjänster, ges hjälp med logi och försörjning samt med eventuellt återvändande hem. Om offret för människohan-

RP 69/2016 rd

deln har en hemkommun, ansvarar kommunen för hjälpen. I annat fall ansvarar förläggningen i Joutseno för hjälpen.

I lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011) ingår bestämmelser om hjälpsystemet för offer för människohandel. Enligt 33 § i lagen är avsikten med hjälpsystemet att

- 1) besluta om upptagning av en person i hjälpsystemet, vid behov efter att ha hört den sektorsövergripande expertgruppen,
- 2) ge offer för människohandel återhämtningstid enligt 36 § eller att i enlighet med 52 c § i utlänningslagen ge dem betänketid som avses i 52 b § i den lagen, och i att förlänga och avbryta återhämtnings- eller betänketiden,
- 3) ordna hjälpinsatser till offer för människohandel som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland,
- 4) samarbeta med kommunen om hjälp till offer för människohandel som har en i lagen om hemkommun (201/1994) avsedd hemkommun i Finland,
- 5) identifiera offer för människohandel i enlighet med 38 § 3 mom.,
- 6) besluta om avförande av ett offer för människohandel från hjälpsystemet, vid behov efter att ha hört den sektorsövergripande expertgruppen.

I 34 § i lagen finns bestämmelser om framställning om att uppta en person i hjälpsystemet. Enligt paragrafen kan en aktör inom den offentliga eller privata sektorn eller tredje sektorn göra en framställning till förläggningen i Joutseno om att en person som aktören antar är offer för ett människohandelsbrott ska upptas i hjälpsystemet. Framställningen kan också göras av personen själv.

I 35 § finns en bestämmelse om upptagning i hjälpsystemet. En person för vars del det har gjorts en framställning om upptagning i hjälpsystemet ska upptas i systemet, om personen med hänsyn till omständigheterna kan bedömas vara offer för ett människohandelsbrott och han eller hon är i behov av hjälpinsatser. Även en person som bistår vid utredningen av ett människohandelsbrott kan upptas i hjälpsystemet, om han eller hon är i behov av särskild hjälp. Även ett barn till en person kan upptas i hjälpsystemet, om barnet befinner sig i Finland och är i behov av hjälp.

Arbetskyddsförvaltningen hjälper offer för människohandel i frågor som hänför sig till skydd av arbetstagare. Diskrimineringsombudsmannen har till uppgift att främja likabehandling och att ingripa i diskriminering.

Inrikesministeriet tillsatte den 20 mars 2013, i enlighet med ett beslut som ministergruppen för den inre säkerheten fattade den 14 december 2012, en arbetsgrupp för att utarbeta ett förslag till hur den förvaltningsövergripande uppföljningen och samordningen av arbetet mot människohandel ordnas i statsrådet. Enligt arbetsgruppens förslag inledde en samordnare för arbetet mot människohandel sin verksamhet vid inrikesministeriet den 1 juni 2014. Samordnaren har till uppgift att bland annat samordna förvaltningsövergripande ärenden med anknytning till arbetet mot människohandel samt att delta i det internationella samarbete som hänför sig till uppgiften.

RP 69/2016 rd

I uppdraget för samordnaren för arbetet mot människohandel ingick utarbetandet av ett förslag om ur samordningen av statsrådets arbete mot människohandel ska organiseras i fortsättningen. Samordnarens utkast skickades ut på remiss den 7 januari 2015. Därefter fortsatte samordnaren med beredningen så att samordningsstrukturen inledde sin verksamhet hösten 2015.

I statsrådets samordningsstruktur för arbetet mot människohandel ingår utöver ministerarbetsgrupperna för den inre säkerheten och rättsvården, vilka styr verksamheten, samt kanslichefsmötet dessutom sekretariatet för samordning av arbetet mot människohandel tillsatt för mandattiden 19.8.2015—31.5.2017 och nätverkssamarbete, vilka leds av samordnaren för arbetet mot människohandel. I samordningssekretariatet är alla centrala ministerier som arbetar mot människohandel företrädde. Sekretariatet har i sitt arbete även samråd med sakkunniga i den mån som behövs i det enskilda fallet, som till exempel med den nationella människohandelsrapportören.

Till nätverket för statsrådets arbete mot människohandel kallades sakkunniga från de centrala aktörerna i arbetet mot människohandel. I nätverket finns en täckande representation för såväl myndigheterna, av vilka till exempel hjälpsystemet för offer för människohandel och Polisstyrelsen kan nämnas, som för organisationerna, inklusive arbetsmarknadsorganisationerna. För närvarande medverkar 27 olika aktörer i nätverket. Samordnaren för arbetet mot människohandel deltar också regelbundet i olika aktiviteter av nätverket av organisationer mot människohandel (IKV-nätverket) som samordnas av Brottsofferjouren (RIKU).

Diskrimineringsombudsmannen är också en nationell människohandelsrapportör och följer upp fenomen kring människohandel. Rapportören kan också ge juridisk rådgivning och bistå offer i rättegången. Människohandelsrapportören upprättar rapporter om människohandel och fenomen i samband med den, om läget för arbetet mot människohandel och om hur offrens rättigheter förverkligas samt deltar i uppföljningen av rapporteringen och främjandet och övervakningen av arbetet mot människohandel.

Den nationella människohandelsrapportören lämnar varje år till statsrådet och vart fjärde år till riksdagen en berättelse om människohandel och därmed sammanhängande fenomen. Ett centralt syfte med rapporteringen är att utifrån det insamlade och analyserade materialet upptäcka problemområden i arbetet mot människohandel och ta itu med problemen samt att ge rekommendationer om hur arbetet mot människohandel kan utvecklas. Den nationella människohandelsrapportören lämnar vart fjärde år till riksdagen en omfattande utvärderande berättelse om läget för arbetet mot människohandel inklusive rekommendationer. Människohandelsrapportören ger också råd till och stöder aktörer som arbetar med människohandel i verkställigheten av sina rekommendationer och riksdagens ställningstaganden.

Statsrådet godkände senast år 2008 en preciserad handlingsplan mot människohandel. Utifrån planen har bl.a. två betydande lagprojekt som gäller människohandel beretts och satts i kraft samt samordningen av arbetet mot människohandel utvecklats. Med beaktande av det samordnings- och utvecklingsarbete som hänförs till statsrådets struktur för arbetet mot människohandel samt människohandelsrapportörens roll som utvecklare och uppföljare av arbetet mot människohandel, anses det inte vara nödvändigt att utarbeta en separat handlingsplan mot tvångsarbete med tanke på genomförandet av protokollet. Dessutom har den tämligen täckande lagstiftningen om bekämpande av människohandel betydelse i ärendet. Protokollet om tvångsarbete beaktas i tillämpliga delar i arbetet för statsrådets struktur mot människohandel, som till exempel vid beredningen av statsrådets eventuella handlingsprogram mot människohandel eller andra jämförbara planer som riktar sig till tiden efter det nationella ikraftträdande av protokollet. Således kan det anses att Finland uppfyller kravet på den strategi och handlingsplan som förutsätts i protokollet.

RP 69/2016 rd

I Finland omfattar de människohandelsbrott som kriminaliserats i 25 kap. i strafflagen (39/1889) tvångsarbete och kriminalisering av slaveri. Människohandel och grov människohandel samt försök till båda gärningarna är straffbara. Straffet för människohandel är minst fyra månaders och högst sex års fängelse. Straffskalan för grov människohandel är 2—10 års fängelse.

För människohandel döms den som genom att

- 1) utnyttja någon annans beroende ställning eller skyddslösa läge eller genom att utöva påtryckning mot någon annan,
- 2) vilseleda någon annan eller genom att utnyttja att någon vilseletts,
- 3) betala ersättning till en person som utövar makt över en annan person, eller
- 4) ta emot en sådan ersättning utövar makt över någon eller rekryterar, överlåter, transporterar, tar emot eller inhyser någon i syfte att göra honom eller henne till föremål för bland annat tvångsarbete.

För människohandel döms också den som utövar makt över en person som är yngre än 18 år eller som rekryterar, överlåter, transporterar, tar emot eller inhyser en sådan person i ovan nämnda syfte, även om inget av de nämnda medlen har använts.

Det ska dömas för grov människohandel, om vid människohandel

- 1) våld, hot eller list används i stället för eller utöver de medel som avses i 3 §,
- 2) någon uppsåtligen eller genom grov oaktsamhet tillfogas svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom, försätts i livshotande läge eller utsätts för därmed jämförbart synnerligen kännbart lidande,
- 3) brottet riktar sig mot ett barn under 18 år eller mot en person som har en väsentligt nedsatt förmåga att försvara sig, eller
- 4) brottet begås som ett led i en i 6 kap. 5 § 2 mom. avsedd organiserad kriminell sammanlutnings verksamhet, och gärningen även bedömd som en helhet är grov.

För grov människohandel döms också den som utsätter någon annan för slaveri eller håller någon annan i slaveri, transporterar slavar eller handlar med slavar, om gärningen bedömd som en helhet är grov.

Nära det straffrättsliga rekvisitet för människohandel ligger också ockerliknande diskriminering i arbetslivet, som kriminaliserats i 47 kap. i strafflagen. Med ockerliknande diskriminering i arbetslivet avses en situation där arbetsgivaren försätter en arbetstagare i märkbart ofördelaktig ställning genom att utnyttja arbetstagarens beroende ställning, okunnighet eller oförstånd. I praktiken är det nästan alltid fråga om utländska arbetstagare som inte kan yrka på sina rättigheter på grund av okunnighet, bristande språkkunskaper och ställning som är beroende av arbetsgivaren. Situationen närmar sig människohandel, om arbetstagaren måste arbeta orimligt mycket utan att arbetarskyddsaspekter beaktas eller i förhållanden som kränker människovärdet.

I 47 kap. 6 § i strafflagen föreskrivs att brott mot förbudet att ta ut avgift för arbetsförmedling är straffbart. Enligt paragrafen ska den som av en enskild kund tar ut avgift i strid med det

förbud att ta ut avgift för arbetsförmedling som föreskrivs i 12 kap. 5 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) för brott mot förbudet att ta ut avgift för arbetsförmedling dömas till böter eller fängelse i högst ett år. I vissa fall har offer för människohandel varit tvungna att i sitt hemland betala flera tusen euro till arbetsgivaren eller arbetsgivarens representant eller arbetsförmedlaren för att få komma till Finland för att arbeta. Skuldförhållandet har således för arbetstagarna skapat en ställning som är beroende av andra redan före ankomsten till Finland.

Det kan anses att lagstiftningen och praxisen i Finland uppnår till en nivå som anges i artikel 1 i protokollet.

Artikel 2. I artikel 2 i protokollet fastställs åtgärder som staterna ska genomföra för att förebygga tvångsarbete eller obligatoriskt arbete. Till dem hör framför allt att utbilda och informera särskilt utsatta grupper och arbetsgivare för att förebygga risken för att bli offer för tvångsarbete samt delaktighet i användningen av tvångsarbete. Medlemsstaterna ska se till att den lagstiftning som är relevant för förebyggande av tvångsarbete samt efterlevnaden av lagstiftningen omfattar alla arbetstagare och alla sektorer av ekonomin samt att de tjänster som tillhandahålls av arbetarskyddsinspektörer och övriga myndigheter som ansvarar för efterlevnaden stärks. Personer, särskilt invandrare, måste skyddas från potentiellt oegentliga och bedrägliga rekryterings- och arbetsförmedlingsmetoder. Inom såväl den offentliga som den privata sektorn måste tillbörlig aktsamhet stödjas för att förebygga riskerna för tvångsarbete och bemöta dem. De grundläggande orsaker och faktorer som ökar riskerna för tvångsarbete måste tas itu med.

Information och utbildning

På Migrationsverkets webbplats finns en kort faktasida om problem som hänför sig till anställningsförhållanden. På sidan finns också länkar via vilka man får ytterligare information om till exempel människohandel eller om situationer där anställningsförhållandet är förenat med underbetalt arbete, överlånga arbetsskift eller motsvarande omständigheter.

Arbetarskyddsmyndigheterna har tillsammans med EU:s flyktingfond utarbetat ett "visitkort" mot människohandel för offren. Där finns kontaktuppgifter i händelse av att det i ett anställningsförhållande förekommer drag av människohandel. "Visitkortet" har översatts till flera olika språk.

I 2 kap. 4 § i arbetsavtalslagen (55/2001) finns bestämmelser om arbetsgivarens skyldighet att till arbetstagaren lämna information om de centrala villkoren i arbetet. För försummelse av informationsskyldigheten föreskrivs straff i arbetsavtalslagen.

I Finland har det ordnats informationskampanjer som är gemensamma för olika myndigheter och andra aktörer, där bl.a. straffbarheten i fråga om att låta utföra tvångsarbete tangeras (till exempel kampanjen mot grå ekonomi och kampanjen mot människohandel). Också Europeiska institutet för kriminalpolitik (HEUNI) har år 2014 publicerat anvisningar för förebyggande av missbruk och arbetsrelaterad människohandel i samband med rekrytering och anställning av utländska arbetstagare.

Polisen informerar brottsoffer om bland annat hur man får rättshjälp och om stödtjänster för offer för olika slag av brott. Myndigheter och frivilligorganisationer har tillsammans tagit fram olika infoblad på olika språk för brottsoffer. Brottsoffer har möjlighet att få gratis tolkning på det språk som offret antas förstå. Utöver det som nämns ovan informerar polisen misstänkta offer för människohandel om hjälpsystemet för offer för människohandel och hänvisar med personens samtycke offret till systemet.

RP 69/2016 rd

Polisen utbildas kontinuerligt att identifiera bl.a. offer för människohandel. Många arbetstagare som tvingats till tvångsarbete kan vara offer för människohandel.

Tillämpning av arbetslagstiftningen på alla arbetstagare inom alla sektorer av ekonomin

I Finland tillämpas arbetslagstiftningen på alla arbetstagare inklusive dem som vistas olagligt i landet. Arbetslagstiftningen omfattar också alla sektorer av ekonomisk verksamhet. Kollektivavtalen tillämpas på arbetstagare antingen med stöd av normalt bindande verkan eller allmänt bindande verkan, när kriterierna för tillämpning uppfylls.

I diskrimineringslagen (1325/2014) förbjuds diskriminering i arbetslivet bland annat på grund av nationalitet samt etniskt ursprung. För myndigheterna uppställs skyldighet att främja lika-behandling inom sitt verksamhetsområde.

I Finland baserar sig den sociala tryggheten huvudsakligen på boendet. Det är fråga om stadigvarande boende när personen har sin egentliga bostad och sitt egentliga hem i Finland och personen ständigt huvudsakligen vistas här. Således baserar sig rätten till flera förmåner på att personen anses vara bosatt i Finland på det ovan nämnda sättet. Lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993), nedan *tillämpningsområdeslagen*, gäller bl.a. folkpension och garantipension, barnbidrag och bostadsbidrag.

Tillämpningsområdeslagen tillämpas på personer som vistas i Finland lagligen. Om det enligt utlänningslagen krävs att personen har uppehållstillstånd, förutsätts att tillståndet i regel gäller i minst ett år för att personen ska omfattas av den sociala tryggheten. I vissa fall räcker det också med ett uppehållstillstånd eller rätt att arbeta som gäller kortare tid än ett år.

Kravet på boende enligt tillämpningsområdeslagen används också vid tillämpningen av sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring. Till sjukförsäkringsförmånerna hör rehabilitering som Folkpensionsanstalten ordnar och ger ersättning för. Folkpensionsanstalten ordnar medicinsk rehabilitering för gravt handikappade, yrkesinriktad rehabilitering och rehabilitering enligt prövning samt ger ersättning för rehabiliterande psykoterapi enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005).

I Finland har dessutom alla som är bosatta i Finland på det sätt som förutsätts i lagen om hemkommun rätt till kommunala hälsovårds- och socialtjänster.

En person kan omfattas av den bosättningsbaserade sociala tryggheten i Finland genom arbete. Detta förutsätter minst fyra månaders oavbrutet arbete eller företagande.

De sektorer inom den sociala tryggheten i Finland som baserar sig på arbete är arbetspensioner samt försäkring för olycksfall i arbetet eller yrkessjukdomar. Arbetsgivaren har skyldighet att teckna ovan nämnda försäkringar och arbetstagarna rätt till förmånerna från den tidpunkt då arbetet inleds. Om arbetsgivaren försummar försäkringen, mister arbetstagaren dock inte sin rätt till förmånerna. Tecknandet av försäkringarna övervakas och i lagstiftningen finns egna förfaranden för försummelsefall.

Den finländska lagstiftningen garanterar social trygghet, inklusive rehabilitering, till alla som är lagligt bosatta i Finland. Socialskydds rättigheter som baserar sig på arbete har tillförsäkrats i lagstiftningen även i de fall där arbetsgivaren har försummat sina skyldigheter i samband med ordnande av social trygghet.

Verkställighet av arbetarskyddsinspektioner och annan lagstiftning

RP 69/2016 rd

I Finland finns en arbetarskyddsorganisation som täcker hela landet. Inspektioner kan vid behov riktas till vissa branscher eller vissa objekt där det i typiska fall förekommer tvångsarbete.

I protokollet förutsätts att verksamheter som utövar arbetsmiljötillsyn och andra verksamheter som ansvarar för tillämpningen av denna lagstiftning stärks. Detta torde i praktiken innebära att resurserna utökas antingen genom att ny personal anställs eller att befintliga resurser riktas till övervakningen av tvångsarbete. I Finland genomfördes åren 2011—2015 ett program för bekämpning av grå ekonomi. I samband med programmet effektiviserades övervakningen av utlänningar och anställdes mer personal för tillsynen. Trots att programmet och dess finansiering upphört har nivån på övervakningen av utlänningar hållits på samma nivå. I stomplanen och resultatavtalen för ansvarsområdena för arbetarskydd vid regionförvaltningsverken har det avtalats att övervakningen av utlänningar i fortsättningen är en av inriktningsgrunderna för tillsynen. Varje ansvarsområde för arbetarskydd har en eller flera arbetarskyddsinspektörer som koncentrerar sig på övervakning av utlänningar. Avsikten är att förbättra informationsutbytet mellan myndigheter. Vid social- och hälsovårdsministeriet bereds en regeringsproposition genom vilken arbetarskyddsmyndigheterna får mer information från andra myndigheter än i nuläget.

Saker som granskas i informationssystemet för arbetarskydd (Vera) är till exempel diskriminering i arbetslivet och opartiskt bemötande samt lönen för utstationerade arbetstagare. I fråga om hyrda arbetstagare granskas de arbetade timmarna, vilotiderna och deras förläggning, arbetsskiftsförteckningen samt ordnandet av ledighet per vecka.

I uppehållstillståndsprocessen granskas villkoren för anställningsförhållandet på det sätt som föreskrivs i 5 kap. i utlänningslagen. I 72 § i utlänningslagen, som gäller ansökan om uppehållstillstånd för arbetstagare och bilagor till den, förutsätts att arbetsgivaren bl.a. ska lämna information om de centrala villkoren i arbetet samt en försäkran om villkoren för anställningsförhållandet. Arbets- och näringsbyrån överväger bland annat de ovan nämnda omständigheterna när byrån ger ett delbeslut i ansökan om uppehållstillstånd för arbetstagare. Uppfyllandet av villkoren för annat uppehållstillstånd som beviljas för förvärvsarbete prövas av Migrationsverket. De som ansöker om uppehållstillstånd kan höras personligen (utomlands i allmänhet vid en finsk beskickning), om detta anses vara nödvändigt för en närmare utredning av ärendet, till exempel en närmare utredning av utlänningsens omständigheter.

Skydd mot oegentliga anställnings- och rekryteringsprocesser

I 3 kap. 3 § i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice finns bestämmelser om de grunder på vilka arbets- och näringsmyndigheten kan vägra ta emot en platsanmälan om en ledig anställning eller ta bort anmälan ur arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. Sådana grunder är misstanke om att

- arbetsgivaren bryter mot ett lagstadgat diskrimineringsförbud,
- arbetsgivaren söker arbetstagare för lagstridiga arbetsuppgifter eller i fråga om vilka det strider mot lag att anställa den som söks,
- arbetsgivaren väsentligt försummar sina skyldigheter enligt 2 kap. i arbetsavtalslagen eller 2 och 3 kap. i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) eller sin skyldighet att betala skatter eller lagstadgade avgifter,
- det på arbetsplatsen föreligger ett uppenbart hot om våld eller förekommer trakasserier eller annat osakligt bemötande som medför olägenhet eller risk för arbetstagarens hälsa

— det på grund av uppgiftens natur eller av annan motsvarande orsak inte är ändamålsenligt att stödja tillsättningen genom arbetsförmedling.

När arbets- och näringsmyndigheten överväger grunderna att vägra ta emot en anmälan om en ledig anställning eller ta bort anmälan ur kundinformationssystemet, agerar myndigheten utifrån de uppgifter som den har tillgång till antingen direkt på basis av anmälan eller utifrån uppgifter som myndigheten fått på basis av arbetsgivarens tidigare förfarande. Arbets- och näringsbyrån kan ha grundad anledning att misstänka att arbetsgivarens förfarande eller förhållandena på arbetsplatsen inte är sakliga till exempel utifrån tidigare samarbete med arbetsgivaren, myndighetssamarbete eller kontakter från kunderna.

En arbetsgivare eller ett företag kan på nämnda grunder även förvägras andra offentliga arbetskrafts- och företagstjänster med stöd av 12 kap. 7 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Enligt 1 kap. 6 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice är den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen avgiftsfri för enskilda kunder. I 12 kap. 7 § i lagen föreskrivs om förbud att ta ut avgifter för arbetsförmedling för dem som tillhandahåller privat arbetskraftsservice samt tjänster och åtgärder som anses omfattas av förbudet att ta ut avgifter för arbetsförmedling. I enlighet med bestämmelsen får de som tillhandahåller privat arbetskraftsservice inte ta ut avgifter för förmedling av information om tillgängliga lediga jobb, för sökande och erbjudande av lämpliga jobb för arbetssökanden, för presentation av arbetssökanden för arbetsgivare, för rådgivning om lediga jobb och jobbsökning samt för registrering av enskilda kunder som arbetssökande. Förbudet att ta ut avgifter för arbetsförmedling gäller också situationer där hyrda arbetstagare efter uppdragets slut anställs av ett användarföretag.

Förutom förbudet att ta ut avgifter för arbetsförmedling gäller för privat arbetskraftsservice även 12 kap. 4 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. I paragrafen föreskrivs att de som tillhandahåller privat arbetskraftsservice ska iaktta jämlikhet och att de inte får inte bjuda ut minderårig arbetskraft för arbete där anställning av sådan arbetskraft är förbjuden enligt lagen om unga arbetstagare (998/1993). Dessutom föreskrivs i paragrafen om arbets- och näringsministeriets rätt att för tillsynen över privat arbetskraftsservice få uppgifter om servicen av dem som tillhandahåller den eller av sammanslutningar som företräder dem. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om behandlingen av uppgifter på trepartsbasis samt om offentliggörande av uppgifter.

De diskrimineringsförbud som ingår i diskrimineringslagen och lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) förpliktar även dem som tillhandahåller privat arbetskraftsservice. Kravet på jämlikhet enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice syftar till att säkerställa att likabehandling av arbetstagare och arbetssökande iakttas i privat arbetskraftsservice. Även privata arbetsförmedlingar som anställer personer för vidareuthyrning ska iaktta lagen om unga arbetstagare. Förbudet enligt lagen om offentlig arbetskraft och företagsservice att bjuda ut minderårig arbetskraft för arbete där anställning av sådan arbetskraft är förbjuden enligt lagen om unga arbetstagare stärker detta ytterligare.

Arbetskyddsmyndigheterna övervakar att de som tillhandahåller privat arbetskraftsservice iakttar arbetsvillkoren och diskrimineringsförbuden i arbetsavtalslagen, lagen om sjöarbetsavtal, diskrimineringslagen och jämställdhetslagen för sina arbetstagare. Tillsynen gäller all diskriminering på basis av de förbjudna diskrimineringsgrunderna. Diskrimineringsombudsmannen samt diskriminerings- och jämställdhetsnämnden utövar tillsyn över diskriminering på grund av etniskt ursprung utanför arbetslivet och jämställdhetsombudsmannen utövar tillsyn över diskriminering på grund av kön.

Fast det inte har föreskrivits en egentlig besvärsmått i fråga om själva arbetsförmedlingstillfället, undersöker arbetarskyddsmyndigheterna eventuella förseelser som gäller iakttagandet av villkoren för anställningsförhållandet, inklusive påstådd diskriminering i arbetslivet. Dessutom kan misstanke om diskriminering i arbetslivet och brott mot förbudet att ta ut avgift för arbetsförmedling med beaktande av straffbestämmelserna i 47 kap. i strafflagen föras till polisen för undersökning.

Finland ska anses uppnå till den nivå som förutsätts i artikel 2.

Artikel 3. I artikel 3 i protokollet bestäms att medlemsstaterna ska vidta effektiva åtgärder för att identifiera, befria, skydda, återställa och rehabilitera alla offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete samt även erbjuda andra former av hjälp och stöd.

I 38 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel finns en bestämmelse om identifiering av offer för människohandel. I bestämmelsen förskrivs att när förundersökningsmyndigheten eller åklagaren inleder förundersökning av ett misstänkt, i 25 kap. 3 eller 3 a § i strafflagen avsett människohandelsbrott, identifierar förundersökningsmyndigheten eller åklagaren eventuella offer för brottet som offer för människohandel. När Migrationsverket beviljar uppehållstillstånd med stöd av 52 a § 2 mom. i utlänningslagen identifierar Migrationsverket den som beviljats uppehållstillstånd som offer för människohandel. Föreläggningen i Joutseno kan identifiera ett offer för människohandel efter att ha hört den i 38 c § avsedda sektorsövergripande expertgruppen, om

1) förundersökningsmyndigheten eller åklagaren har beslutat att inte inleda förundersökning i Finland men det finns grundad anledning att anse att en person som har upptagits i hjälpsystemet har fallit offer för människohandel utomlands, eller

2) det av ett beslut att avbryta eller avsluta förundersökningen framgår att en person ska anses ha fallit offer för ett människohandelsbrott men det inte har varit möjligt att föra saken till åklagare eftersom det inte finns någon att väcka åtal mot.

Vid Migrationsverket har det utvecklats metoder för att upptäcka och identifiera offer för människohandel (inklusive offer för tvångsarbete) i samband med tillståndprocesserna för både asylbaserade och arbetsrelaterade uppehållstillstånd. I asylförfarandet (asylsamtalet) och i behandlingen av arbetsrelaterade uppehållstillstånd fästs vikt vid omständigheter som kan indikera förhållanden som har anknytning till människohandel eller åtgärder som liknar människohandel.

I asylenheten vid Migrationsverket finns en sakkunnig i människohandel som bl.a. har till uppgift att samordna människohandelsärenden som kommer till ämbetsverket och följa upp och samordna ämbetsverkets praxis i samband med människohandel. Även vid migrationsenheten finns en sakkunnig som är särskilt insatt i människohandelsfrågor och som är sakkunnig i synnerhet i fråga om arbetsrelaterad människohandel.

Vår nationella reglering i fråga om offer för människohandel är synnerligen täckande och den vidareutvecklas kontinuerligt. Utöver bestämmelserna i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel samt i utlänningslagen om hjälp för offer för människohandel samt om betänketid och uppehållstillstånd är bl.a. bestämmelserna om förordnande av företrädare, bestämning av ålder och spårande av familjemedlemmar betydelsefulla.

Polisen samarbetar med olika myndigheter, såsom arbetarskyddsmyndigheterna, för att bland annat hitta offer för tvångsarbete.

Polisen försöker inleda en förundersökning med låg tröskel i fall där det finns anledning att misstänka att tvångsarbete utförs. Då kan brottsbeteckningen vara bl.a. människohandel, men även andra brottsbeteckningar av motsvarande typ kan komma i fråga.

Polisen vidareutvecklar åtgärderna för vittnesskydd. Om polisen har anledning att misstänka att personen är yngre än 18 år, behandlar polisen personen som minderårig, fastän åldern inte kan verifieras.

Det kan anses att lagstiftningen och praxisen i Finland uppnår till en nivå som förutsätts i artikel 3.

Artikel 4. I artikel 4.1 i protokollet krävs att medlemsstaterna säkerställer att alla offer, oavsett deras närvaro eller rättsliga ställning inom det nationella territoriet, har tillgång till lämpliga och effektiva rättsmedel, såsom ersättning. Enligt artikel 4.2 ska myndigheterna ha rätt att inte åtala eller besluta om påföljder för offer för deras inblandning i olaglig verksamhet som de har tvingats till.

Enligt allmänna straffrättsliga läror om undanröjande av straffbarheten kan en person inte straffas för en gärning som personen har tvingats till.

Bestämmelser som rättsmedel ingår bl.a. i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

Finland kan anses uppnå till den nivå som förutsätts i artikel 4.

Artikel 5. I artikel 5 i protokollet konstateras att medlemstaterna ska samarbeta med varandra för att säkerställa att alla former av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete förhindras och avskaffas.

Eftersom Finland aktivt deltar i det internationella samarbetet för att avskaffa och förebygga människohandel och tvångsarbete, uppnår Finland även den nivå som förutsätts i denna artikel.

Artikel 6. I artikel 6 i protokollet förutsätts att de åtgärder som vidtas för att tillämpa bestämmelserna i detta protokoll och i konventionen från 1930 ska beslutas genom nationella lagar, förordningar eller föreskrifter av den behöriga myndigheten. Det förutsätts även samråd med berörda arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer i beredningen av den aktuella lagstiftningen.

Med hänvisning till de åtgärder som redogjorts för i samband med artiklarna 1—4 kan Finland även anses uppfylla kraven i artikel 6.

Artikel 7. Genom bestämmelserna i artikel 7 i protokollet ändras 1930 års konvention så att övergångsbestämmelserna i artikel 1, punkterna 2 och 3, och artiklarna 3—24 upphävs. Dessa övergångsbestämmelser har inte tillämpats på decennier, så det formella upphävandet av dem har inte konsekvenser i praktiken.

Artikel 8—12. Resten av artiklarna i protokollet gäller bl.a. bestämmelser om dess ratificering, uppsägning, ikraftträdande samt de olika språkversionernas giltighet.

2 Lagförslag

1 §. Paragrafen innehåller en bestämmelse om att de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokollet gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §. Enligt paragrafen bestäms om sättande i kraft av de övriga bestämmelserna i protokollet och om ikraftträdandet av denna lag genom förordning av statsrådet.

3 Ikraftträdande

Avsikten är att lagen sätts i kraft genom förordning av statsrådet samtidigt som protokollet träder i kraft för Finlands del. Protokollet, som internationellt träder i kraft den 4 maj 2016, träder för Finlands del i kraft 12 månader från det att ILO:s generaldirektör har registrerat Finlands ratificering.

Protokollet innehåller inte frågor som faller under Ålands behörighet. Enligt 27 § 21 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) faller arbetsrätten inom rikets lagstiftningsbehörighet. Även straffrättsligt samarbete faller enligt 27 § 22 punkten i självstyrelselagen inom rikets lagstiftningsbehörighet.

4 Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning

4.1 Fördelningen av behörigheten mellan EU och medlemsstaterna

Med blandade avtal avses sådana avtal där behörigheten att ingå avtalet innehas av Europeiska unionen och medlemsstaterna tillsammans eller delvis av unionen och delvis av medlemsstaterna. Också sådana avtal räknas som blandade avtal, i fråga om vilka EU inte kan vara part utan där medlemsstaterna såsom parter utöver sin egen behörighet använder unionens behörighet för dess räkning (GrUU 16/2004 rd).

Protokollet gäller skydd av brottsoffer som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 82.2 i FEUF. Unionen har antagit gemensamma regler i frågan, särskilt ovan nämnda direktiv om människohandel och allmänna offerdirektiv.

Medlemsstaterna saknar behörighet gällande bestämmelser där det föreskrivs om sådana frågor i fråga om vilka Europeiska unionen har exklusiv behörighet. Enligt vedertagen praxis gäller riksdagens godkännande inte dessa delar i avtal (t.ex. GrUU 31/2001 rd, GrUU 16/2004 rd och GrUU 24/2004 rd). Grundlagsutskottet har ansett det vara viktigt att tillräcklig uppmärksamhet fästs vid fördelningen av behörigheten vid utarbetandet av regeringspropositioner gällande internationella konventioner. Av propositionerna ska framgå till vilken del konventionerna hör till medlemsstaternas behörighet (t.ex. GrUU 6/2001 rd, GrUU 31/2001 rd och GrUU 6/2005 rd).

EU-rådet utfärdade den 10 november 2015 beslut genom vilka rådet bemyndigade medlemsstaterna, till den del som faller inom unionens behörighet, att ratificera protokollet som ett led i Europeiska unionens ansträngningar för att främja anständiga arbetsvillkor för alla såväl i som utanför unionen, och där skydd och förbättring av arbetstagarnas arbetsvillkor är en viktig aspekt.

Europeiska unionen kan inte ratificera protokollet, eftersom endast stater kan vara parter i det. I denna situation måste medlemsstaterna och unionens institutioner samarbeta i fråga om ratificeringen av protokollet.

RP 69/2016 rd

I enlighet med rådets beslut har Europeiska unionen antagit allmänna regler som gäller området för konventionen. Såsom EU-kommissionen konstaterat i arbetsdokumenten till de ovan nämnda besluten, strider konventionen dock inte mot EU-lagstiftningen.

I rådets beslut (EU) 2015/2071, där medlemsstaterna bemyndigas att ratificera 2014 års protokoll till de delar som ingår i artiklarna 1—4 i protokollet, där Europeiska unionen med stöd av artikel 82.2 i FEUF getts behörighet (rättsligt samarbete i brottmål), hänvisas till vissa EU-rättsakter som innehåller minimibestämmelser – direktivet om människohandel och det allmänna offerdirektivet. Till denna del hör bestämmelserna i protokollet enligt regeringens uppfattning till unionens och medlemsstaternas delade behörighet.

I rådets beslut (EU) 2015/2037 om bemyndigande för medlemsstaterna att ratificera 2014 års protokoll vad gäller frågor som rör socialpolitik hänvisas till rådets direktiv 91/533/EEG om arbetsgivares skyldighet att upplysa arbetstagarna om de regler som är tillämpliga på anställningsavtalet eller anställningsförhållandet, Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/104/EG om arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag, rådets direktiv 89/391/EEG om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet, Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/88/EG om arbetstidens förläggning i vissa avseenden, rådets direktiv 94/33/EG om skydd av minderåriga i arbetslivet samt rådets direktiv 92/85/EEG om åtgärder för att förbättra säkerhet och hälsa på arbetsplatsen för arbetstagare som är gravida, nyligen har fött barn eller ammar. Enligt det tredje inledande stycket till beslutet omfattas delar av de bestämmelser som ingår i protokollet av unionens behörighet i enlighet med artikel 153.2 i FEUF. Speciellt gäller artikel 1.1 och artiklarna 2 a och 2 d i protokollet sådana frågor som regleras i de ovan nämnda direktiven.

Enligt regeringens uppfattning omfattas till exempel protokollets bestämmelser om arbetsrätt och straffrättsligt samarbete, om vilka även EU utfärdat lagstiftning, av EU:s och medlemsstaternas delade behörighet. Dessutom ingår i protokollet bestämmelser i fråga om vilka EU inte har utfärdat lagstiftning, så de faller helt inom den nationella behörigheten.

4.2 Behovet av riksdagens samtycke

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen krävs riksdagens godkännande för bl.a. fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Enligt riksdagens grundlagsutskotts tolkningspraxis täcker riksdagens befogenhet att godkänna internationella förpliktelser alla materiella bestämmelser om internationella förpliktelser som hör till området för lagstiftningen.

Grundlagsutskottet har ansett att sådana bestämmelser i en internationell konvention hör till området för lagstiftningen som gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, som i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, där den sak som bestämmelsen gäller enligt grundlagen ska regleras i lag eller där det finns lagbestämmelser om den sak som bestämmelsen gäller eller som det enligt rådande uppfattning i Finland ska lagstiftas om saken. En bestämmelse om en internationell förpliktelse hör på dessa grunder till området för lagstiftningen oavsett om den strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11/200 rd, GrUU 12/2000 rd och GrUU 45/2000 rd).

Artikel 1 i protokollet hör till området för lagstiftningen, eftersom det i strafflagen finns bestämmelser om människohandel, grov människohandel och ockerliknande diskriminering i arbetslivet. Även i utlänningslagen finns bestämmelser om bland annat beviljande av uppehållstillstånd till offer för människohandel. Bestämmelser om förbud att ta ut avgifter för arbetsförmedling finns i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagservice och i strafflagen. Be-

stämmelser om hjälpsystemet för offer för människohandel finns i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel. Bestämmelser om likabehandling finns i diskrimineringslagen och lagen om diskrimineringsombudsmannen.

Artikel 2 i protokollet hör till området för lagstiftningen, eftersom det bl.a. i arbetslagstiftningen, lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice samt strafflagen finns bestämmelser som syftar till att förhindra tvångsarbete och människohandel i samband med tvångsarbete och bestämmelser om tryggnad av offrets ställning. Bestämmelser om arbetarskyddsinspektioner finns i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddsamarbete på arbetsplatsen (44/2006). Bestämmelser om kontroll av villkoren för anställningsförhållandet i samband med uppehållstillståndsprocessen finns i utlänningslagen. Bestämmelser om skydd mot osakliga anställnings- och rekryteringsprocesser finns i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice.

Artikel 3 i protokollet hör till området för lagstiftningen, eftersom det i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel och i utlänningslagen finns bestämmelser om hjälp till offer för människohandel och bestämmelser om betänketid och uppehållstillstånd i fråga om bl.a. förordnande av företrädare, bestämning av ålder och spårning av familjemedlemmar. I lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel finns bestämmelser om identifiering av offer och om hjälpsystemet för offer för människohandel.

Artikel 4 i protokollet hör till området för lagstiftningen, eftersom det föreskrivs om straffbarhet för brotten i strafflagen, rätt till skadestånd i skadeståndslagen (412/1974) samt om rättsmedel i lagen om rättegång i brottmål.

5 Behandlingsordning

I 2014 års protokoll till konventionen om tvångsarbete finns inga sådana bestämmelser som berör grundlagen på det sätt som avses i dess 94 § 2 mom. eller 95 § 2 mom. Således kan protokollet enligt regeringens uppfattning godkännas med röstmajoritet och förslaget till lag om sättande i kraft av protokollet kan godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås att

riksdagen godkänner det i Genève den 11 juni 2014 antagna protokollet till 1930 års konvention om tvångsarbete till den del protokollet omfattas av Finlands behörighet.

Eftersom protokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i ett protokoll till konventionen om tvångsarbete

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Genève den 11 juni 2014 antagna protokollet till konventionen om tvångsarbete gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Om sättande i kraft av de övriga bestämmelserna i protokollet och om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 28 april 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström

PROTOKOLL TILL 1930 ÅRS KONVENTION OM TVÅNGSARBETE

PROTOKOLL TILL 1930 ÅRS KONVENTION OM TVÅNGSARBETE

PROTOCOLE RELATIF À LA CONVENTION SUR LE TRAVAIL FORCÉ, 1930

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som har sammankallats i Genève av styrelsen för Internationella arbetsbyrån och samlats där den 28 maj 2014 till dess 103:e möte,

erkänner att förbudet mot tvångsarbete eller obligatoriskt arbete utgör en viktig del av de grundläggande rättigheterna och att tvångsarbete eller obligatoriskt arbete utgör en kränkning av miljontals kvinnors och mäns, flickors och pojkars mänskliga rättigheter och värdighet, bidrar till att vidmakthålla fattigdom och utgör ett hinder mot att uppnå anständiga arbetsvillkor för alla och

erkänner den viktiga roll som 1930 års konvention om tvångsarbete (nr 29), nedan kallad konventionen, och 1957 års konvention om avskaffande av tvångsarbete (nr 105) spelar i kampen mot alla former av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, men att brister i deras tillämpning kräver ytterligare åtgärder och

påminner om att definitionen av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete enligt artikel 2 i konventionen omfattar tvångsarbete eller obligatoriskt arbete i alla dess former och yttringar och gäller alla människor utan åtskillnad och

betonar att det är mycket angeläget att avskaffa tvångsarbete och obligatoriskt arbete i alla dess former och yttringar och

påminner om skyldigheten för medlemmar som ratificerat konventionen att göra tvångsarbete eller obligatoriskt arbete straffbart och att säkerställa att de i lag föreskrivna påföljderna är tillräckliga och verkställs strikt och

noterar att den övergångsperiod som anges i konventionen har löpt ut och att bestämmelserna i artikel 1, punkterna 2 och 3 och artiklarna 3—24 inte längre är tillämpliga och

erkänner att miljön för och formerna av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete föränd-

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 28 mai 2014, en sa 103e session;

Reconnaissant que l'interdiction du travail forcé ou obligatoire fait partie des droits fondamentaux, et que le travail forcé ou obligatoire constitue une violation des droits humains et une atteinte à la dignité de millions de femmes et d'hommes, de jeunes filles et de jeunes garçons, contribue à perpétuer la pauvreté et fait obstacle à la réalisation d'un travail décent pour tous;

Reconnaissant le rôle fondamental joué par la convention (no 29) sur le travail forcé, 1930 – ci-après désignée la «convention» – et la convention (no 105) sur l'abolition du travail forcé, 1957, dans la lutte contre toutes les formes de travail forcé ou obligatoire, mais que des lacunes dans leur mise en œuvre demandent des mesures additionnelles;

Rappelant que la définition du travail forcé ou obligatoire à l'article 2 de la convention couvre le travail forcé ou obligatoire sous toutes ses formes et manifestations et qu'elle s'applique à tous les êtres humains sans distinction;

Soulignant qu'il est urgent d'éliminer le travail forcé ou obligatoire sous toutes ses formes et manifestations;

Rappelant que les Membres ayant ratifié la convention ont l'obligation de rendre le travail forcé ou obligatoire passible de sanctions pénales et de s'assurer que les sanctions imposées par la loi sont réellement efficaces et strictement appliquées;

Notant que la période transitoire prévue dans la convention a expiré et que les dispositions de l'article 1, paragraphes 2 et 3, et des articles 3 à 24 ne sont plus applicables;

Reconnaissant que le contexte et les formes du travail forcé ou obligatoire ont changé et

rats och att handel med människor i syfte att utnyttja dessa i tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, vilket kan innefatta sexuellt utnyttjande, är föremål för växande internationell oro och kräver skyndsamma åtgärder för dess verkningsfulla avskaffande och

noterar att det finns ett ökat antal arbetstagare som utnyttjas i tvångsarbete eller obligatoriskt arbete i näringslivet, att vissa sektorer av ekonomin är särskilt sårbara och att vissa grupper av arbetstagare löper högre risk att utsättas för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, särskilt migranter och

noterar att ett verkningsfullt och bestående undertryckande av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete bidrar till att säkerställa att konkurrensen mellan arbetsgivarna är rättvis och att arbetstagarna skyddas och

påminner om de tillämpliga internationella arbetsnormerna, däribland framför allt 1948 års konvention (nr 87) angående föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, 1949 års konvention (nr 98) angående tillämpning av principerna för organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten, 1951 års konvention (nr 100) angående lika lön för män och kvinnor för arbete av lika värde, 1958 års konvention (nr 111) angående diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning, 1973 års konvention (nr 138) om minimiålder för tillträde till arbete, 1999 års konvention (nr 182) om förbud mot och omedelbara åtgärder för att avskaffa de värsta formerna av barnarbete, 1949 års konvention (nr 97) om migrering för arbete (reviderad), 1975 års konvention (nr 143) om migrantarbetare (tilläggsbestämmelser), 2011 års konvention (nr 189) om hushållsanställda, 1997 års konvention (181) om privat arbetsförmedling, 1947 års konvention (nr 81) om yrkesinspektion, 1969 års konvention (nr 129) om yrkesinspektion (jordbruk) samt ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet från 1998 och ILO:s deklaration om social rättvisa för en rättvis globalisering från 2008 och

noterar andra tillämpliga internationella instrument, i synnerhet 1948 års allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, 1966 års internationella konvention om ekono-

que la traite des personnes à des fins de travail forcé ou obligatoire, qui peut impliquer l'exploitation sexuelle, fait l'objet d'une préoccupation internationale grandissante et requiert des mesures urgentes en vue de son élimination effective;

Notant qu'un nombre accru de travailleurs sont astreints au travail forcé ou obligatoire dans l'économie privée, que certains secteurs de l'économie sont particulièrement vulnérables et que certains groupes de travailleurs sont davantage exposés au risque de devenir victimes de travail forcé ou obligatoire, en particulier les migrants;

Notant que la suppression effective et durable du travail forcé ou obligatoire contribue à assurer une concurrence loyale entre les employeurs ainsi qu'une protection pour les travailleurs;

Rappelant les normes internationales du travail pertinentes, en particulier la convention (no 87) sur la liberté syndicale et la protection du droit syndical, 1948, la convention (no 98) sur le droit d'organisation et de négociation collective, 1949, la convention (no 100) sur l'égalité de rémunération, 1951, la convention (no 111) concernant la discrimination (emploi et profession), 1958, la convention (no 138) sur l'âge minimum, 1973, la convention (no 182) sur les pires formes de travail des enfants, 1999, la convention (no 97) sur les travailleurs migrants (révisée), 1949, la convention (no 143) sur les travailleurs migrants (dispositions complémentaires), 1975, la convention (no 189) sur les travailleuses et travailleurs domestiques, 2011, la convention (no 181) sur les agences d'emploi privées, 1997, la convention (no 81) sur l'inspection du travail, 1947, et la convention (no 129) sur l'inspection du travail (agriculture), 1969, ainsi que la Déclaration de l'OIT relative aux principes et droits fondamentaux au travail (1998) et la Déclaration de l'OIT sur la justice sociale pour une mondialisation équitable (2008);

Notant d'autres instruments internationaux pertinents, en particulier la Déclaration universelle des droits de l'homme (1948), le Pacte international relatif aux droits civils et

miska, sociala och kulturella rättigheter, 1929 års konvention om slaveri, 1956 års tilläggskonvention om undertryckande av slaveri, slavhandel samt med slaveri jämförbara institutioner och sedvänjor, Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet från 2000, protokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn från 2000, protokollet mot människosmuggling land-, luft- och sjövägen från 2000, 1990 års internationella konvention till skydd för alla migrantarbetare och deras familjemedlemmars rättigheter, 1984 års konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, 1979 års konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och 2006 års konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och

har beslutat att anta vissa förslag för att komma till rätta med bristerna i tillämpningen av konventionen och har återigen bekräftat att det är nödvändigt med förebyggande åtgärder, skydd och gottgörelse, såsom ersättning och rehabilitering, för att uppnå ett verkningsfullt och bestående undertryckande av tvångsarbete och obligatoriskt arbete, i enlighet med den fjärde punkten på dagordningen för mötet och

har fastställt att dessa förslag ska ha formen av ett protokoll till konventionen,

antar denna dag, den 11 juni 2014, följande protokoll, som får benämningen 2014 års protokoll till 1930 års konvention om tvångsarbete.

Artikel 1

1. För att fullgöra sina förpliktelser att undertrycka tvångsarbete eller obligatoriskt arbete enligt konventionen, ska varje medlem vidta effektiva åtgärder för att förebygga och

politiques (1966), le Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels (1966), la Convention relative à l'esclavage (1926), la Convention supplémentaire relative à l'abolition de l'esclavage, de la traite des esclaves et des institutions et pratiques analogues à l'esclavage (1956), la Convention des Nations Unies contre la criminalité transnationale organisée (2000) et le Protocole additionnel visant à prévenir, réprimer et punir la traite des personnes, en particulier des femmes et des enfants (2000) et le Protocole contre le trafic illicite de migrants par terre, air et mer (2000), la Convention internationale sur la protection des droits de tous les travailleurs migrants et des membres de leur famille (1990), la Convention contre la torture et autres peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants (1984), la Convention sur l'élimination de toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes (1979) et la Convention relative aux droits des personnes handicapées (2006);

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions visant à combler les lacunes dans la mise en œuvre de la convention et réaffirmé que les mesures de prévention et de protection et les mécanismes de recours et de réparation, tels que l'indemnisation et la réadaptation, sont nécessaires pour parvenir à la suppression effective et durable du travail forcé ou obligatoire, au titre du quatrième point à l'ordre du jour de la session;

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'un protocole relatif à la convention,

adopte, ce onzième jour de juin deux mille quatorze, le protocole ci-après, qui sera dénommé Protocole de 2014 relatif à la convention sur le travail forcé, 1930.

Article 1

1. En s'acquittant de ses obligations en vertu de la convention de supprimer le travail forcé ou obligatoire, tout Membre doit prendre des mesures efficaces pour en

RP 69/2016 rd

avskaffa detta bruk, erbjuda offer skydd och tillgång till lämplig och effektiv gottgörelse, t.ex. ersättning, och straffa dem som gör sig skyldiga till tvångsarbete eller obligatoriskt arbete.

2. Varje medlem ska utarbeta en nationell strategi och handlingsplan för ett verkningsfullt och bestående undertryckande av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete i samråd med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. Denna strategi och handlingsplan ska inbegripa systematiska åtgärder som ska vidtas av de behöriga myndigheterna och, på lämpligt sätt, i samverkan med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer samt med andra berörda grupper.

3. Den definition av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete som konventionen innehåller bekräftas, och därför ska de åtgärder som avses i detta protokoll inbegripa särskilda åtgärder mot handel med människor i syfte att utnyttja dessa i tvångsarbete eller obligatoriskt arbete.

Artikel 2

De åtgärder som ska vidtas för att förebygga tvångsarbete eller obligatoriskt arbete ska omfatta följande:

a) att utbilda och informera människor, särskilt dem som anses vara särskilt utsatta, så att de kan undgå att bli offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete,

b) att utbilda och informera arbetsgivare, för att förebygga att de blir delaktiga i affärsmetoder som inbegriper tvångsarbete eller obligatoriskt arbete,

c) att säkerställa att
i) räckvidden för och verkställandet av tillämplig lagstiftning om förebyggande av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, inklusive arbetsrätt när så är lämpligt, gäller för alla arbetstagare och i alla delar av ekonomin och

ii) verksamheter som utövar arbetsmiljötillsyn och andra verksamheter som ansvarar för

prévenir et éliminer l'utilisation, assurer aux victimes une protection et un accès à des mécanismes de recours et de réparation appropriés et efficaces, tels que l'indemnisation, et réprimer les auteurs de travail forcé ou obligatoire.

2. Tout Membre doit élaborer, en consultation avec les organisations d'employeurs et de travailleurs, une politique nationale et un plan d'action national visant la suppression effective et durable du travail forcé ou obligatoire, qui prévoient une action systématique de la part des autorités compétentes, lorsqu'il y a lieu en coordination avec les organisations d'employeurs et de travailleurs, ainsi qu'avec d'autres groupes intéressés.

3. La définition du travail forcé ou obligatoire figurant dans la convention est réaffirmée et, par conséquent, les mesures visées dans le présent protocole doivent inclure une action spécifique contre la traite des personnes à des fins de travail forcé ou obligatoire.

Article 2

Les mesures qui doivent être prises pour prévenir le travail forcé ou obligatoire doivent comprendre:

a) l'éducation et l'information des personnes, notamment celles considérées comme particulièrement vulnérables, afin d'éviter qu'elles ne deviennent victimes de travail forcé ou obligatoire;

b) l'éducation et l'information des employeurs, afin d'éviter qu'ils ne se trouvent impliqués dans des pratiques de travail forcé ou obligatoire;

c) des efforts pour garantir que:
i) le champ d'application et le contrôle de l'application de la législation pertinente en matière de prévention du travail forcé ou obligatoire, y compris la législation du travail en tant que de besoin, couvrent tous les travailleurs et tous les secteurs de l'économie;

ii) les services de l'inspection du travail et autres services chargés de faire appliquer

RP 69/2016 rd

tillämpningen av denna lagstiftning stärks,

d) att skydda personer, i synnerhet migrantarbetare, från kränkande behandling och bedrägliga beteenden under rekryterings- och förmedlingsprocessen,

e) att främja både offentlig och privat sektors konsekvensanalysarbete för att förebygga och hantera riskerna för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete och

f) att ta itu med grundorsakerna till tvångsarbete eller obligatoriskt arbete och de faktorer som ökar riskerna för detta.

Artikel 3

Varje medlemsstat ska vidta effektiva åtgärder för att identifiera, befria, skydda, återställa och rehabilitera alla offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete samt för att erbjuda andra former av hjälp och stöd.

Artikel 4

1. Varje medlem ska säkerställa att alla offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, oavsett deras närvaro eller rättsliga ställning inom det nationella territoriet, har tillgång till lämplig och effektiv gottgörelse, såsom ersättning.

2. Varje medlem ska, i enlighet med de grundläggande principerna för dess rättssystem, vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att behöriga myndigheter har rätt att inte åtala eller besluta om påföljder för offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete för deras inblandning i olaglig verksamhet som de har tvingats till som en direkt följd av att de utsatts för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete.

Artikel 5

Medlemmarna ska samarbeta med varandra för att säkerställa att alla former av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete förhindras och

cette législation sont renforcés;

d) la protection des personnes, en particulier des travailleurs migrants, contre d'éventuelles pratiques abusives ou frauduleuses au cours du processus de recrutement et de placement;

e) un appui à la diligence raisonnable dont doivent faire preuve les secteurs tant public que privé pour prévenir les risques de travail forcé ou obligatoire et y faire face;

f) une action contre les causes profondes et les facteurs qui accroissent le risque de travail forcé ou obligatoire.

Article 3

Tout Membre doit prendre des mesures efficaces pour identifier, libérer et protéger toutes les victimes de travail forcé ou obligatoire et pour permettre leur rétablissement et leur réadaptation, ainsi que pour leur prêter assistance et soutien sous d'autres formes.

Article 4

1. Tout Membre doit veiller à ce que toutes les victimes de travail forcé ou obligatoire, indépendamment de leur présence ou de leur statut juridique sur le territoire national, aient effectivement accès à des mécanismes de recours et de réparation appropriés et efficaces, tels que l'indemnisation.

2. Tout Membre doit, conformément aux principes fondamentaux de son système juridique, prendre les mesures nécessaires pour que les autorités compétentes ne soient pas tenues d'engager de poursuites ou d'imposer de sanctions à l'encontre de victimes de travail forcé ou obligatoire pour avoir pris part à des activités illicites qu'elles auraient été contraintes de réaliser et qui seraient une conséquence directe de leur soumission au travail forcé ou obligatoire.

Article 5

Les Membres doivent coopérer entre eux pour assurer la prévention et l'élimination de toutes les formes de travail forcé ou

avskaffas.

obligatoire.

Artikel 6

Article 6

De åtgärder som vidtas för att tillämpa bestämmelserna i detta protokoll och i konventionen ska beslutas genom nationella lagar eller andra författningar eller av den behöriga myndigheten, efter samråd med berörda arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer.

Les mesures prises pour appliquer les dispositions du présent protocole et de la convention doivent être déterminées par la législation nationale ou par l'autorité compétente, après consultation des organisations d'employeurs et de travailleurs intéressés.

Artikel 7

Article 7

Övergångsbestämmelserna i artikel 1, punkterna 2 och 3, och artiklarna 3—24 i konventionen upphävs.

Les dispositions transitoires de l'article 1, paragraphes 2 et 3, et des articles 3 à 24 de la convention sont supprimées.

Artikel 8

Article 8

1. En medlem får ratificera detta protokoll samtidigt som konventionen ratificeras eller när som helst efter detta, genom att delge Internationella arbetsbyråns generaldirektör sin formella ratifikation för registrering.

1. Un Membre peut ratifier le présent protocole en même temps qu'il ratifie la convention, ou à tout moment après la ratification de celle-ci, en communiquant sa ratification formelle au Directeur général du Bureau international du Travail aux fins d'enregistrement.

2. Protokollet träder i kraft tolv månader efter den dag då generaldirektören har registrerat två medlemmars ratifikationer. Därefter träder detta protokoll i kraft för en medlem tolv månader efter den dag då medlemmens ratifikation har registrerats, och konventionen blir bindande för medlemmen i fråga med tillägg av artiklarna 1—7 i detta protokoll.

2. Le protocole entre en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres ont été enregistrées par le Directeur général. Par la suite, le présent protocole entre en vigueur pour chaque Membre douze mois après la date de l'enregistrement de sa ratification. A compter de ce moment, le Membre intéressé est lié par la convention telle que complète par les articles 1 à 7 du présent protocole.

Artikel 9

Article 9

1. En medlem som har ratificerat detta protokoll får säga upp protokollet när konventionen är öppen för uppsägning i enlighet med dess artikel 30, genom en skrivelse som delges Internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering.

1. Tout Membre ayant ratifié le présent protocole peut le denoncer à tout moment où la convention est elle-même ouverte à dénonciation, conformément à son article 30, par un acte communiqué au Directeur général du Bureau international du Travail aux fins d'enregistrement.

2. Uppsägning av konventionen i enlighet

2. La dénonciation de la convention,

RP 69/2016 rd

med artikel 30 eller 32 ska medföra att även detta protokoll sägs upp.

3. En uppsägning i enlighet med punkt 1 eller 2 i denna artikel träder inte i kraft förrän ett år efter den dag då den registrerades.

Artikel 10

1. Internationella arbetsbyråns generaldirektör ska underrätta Internationella arbetsorganisationens alla medlemmar om registreringen av alla ratifikationer, förklaringar och uppsägningar som delges av organisationens medlemmar.

2. När organisationens medlemmar underrättas om registreringen av den andra ratifikationen, ska generaldirektören uppmärksamma organisationens medlemmar på vilken dag protokollet träder i kraft.

Artikel 11

Internationella arbetsbyråns generaldirektör ska delge Förenta nationernas generalsekretärare, för registrering i enlighet med artikel 102 i Förenta nationernas stadga, samtliga uppgifter om varje ratifikation, förklaring och uppsägning som registreras av generaldirektören.

Artikel 12

Den engelska och franska versionen av texten i detta protokoll är lika giltiga.

conformément à ses articles 30 ou 32, entraîne de plein droit la dénonciation du présent protocole.

3. Toute dénonciation effectuée conformément aux paragraphes 1 ou 2 du présent article ne prend effet qu'une année après avoir été enregistrée.

Article 10

1. Le Directeur général du Bureau international du Travail notifie à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail l'enregistrement de toutes les ratifications, déclarations et dénonciations qui lui sont communiquées par les Membres de l'Organisation.

2. En notifiant aux Membres de l'Organisation l'enregistrement de la deuxième ratification, le Directeur général appelle l'attention des Membres de l'Organisation sur la date à laquelle le présent protocole entrera en vigueur.

Article 11

Le Directeur général du Bureau international du Travail communiqué au Secrétaire général des Nations Unies, aux fins d'enregistrement conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies, des renseignements complets au sujet de toutes les ratifications, déclarations et dénonciations qu'il aura enregistrées.

Article 12

Les versions anglaise et française du texte du présent protocole font également foi.

REKOMMENDATION OM KOMPLETTERANDE ÅTGÄRDER FÖR ETT VERKNINGSFULLT UNDERTRYCKANDE AV TVÅNGSARBETE

REKOMMENDATION OM KOMPLETTERANDE ÅTGÄRDER FÖR ETT VERKNINGSFULLT UNDERTRYCKANDE AV TVÅNGSARBETE

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens, som

har sammankallats i Genève av styrelsen för Internationella arbetsbyrån och samlats där den 28 maj 2014 till dess 103:e möte och

har antagit 2014 års protokoll till 1930 års konvention om tvångsarbete, nedan kallat protokollet och

har beslutat att anta vissa förslag för att komma till rätta med bristerna i tillämpningen av 1930 års konvention om tvångsarbete (nr 29), nedan kallad konventionen, och har återigen bekräftat att det är nödvändigt med förebyggande åtgärder, skydd och gottgörelse, såsom ersättning och rehabilitering, för att uppnå ett verkningsfullt och bestående undertryckande av tvångsarbete och obligatoriskt arbete, i enlighet med den fjärde punkten på dagordningen för mötet och

har fastställt att dessa förslag ska ha formen av en rekommendation som kompletterar konventionen och protokollet,

antar denna dag, den 11 juni 2014, följande rekommendation, som får benämningen 2014 års rekommendation om tvångsarbete (kompletterande åtgärder).

1. Medlemmarna bör i samråd med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer samt med andra berörda grupper, i den mån som krävs, upprätta eller stärka

a) nationella strategier och handlingsplaner med tidsbestämda åtgärder som präglas av ett jämställdhets- och barnrättsperspektiv för att uppnå ett verkningsfullt och bestående undertryckande av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete i alla dess former genom att förebygga, skydda och ge tillgång till gottgörelse, såsom ersättning till offer och att straffa förövare och

RECOMMANDATION SUR DES MESURES COMPLÉMENTAIRES EN VUE DE LA SUPPRESSION EFFECTIVE DU TRAVAIL FORCÉ

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 28 mai 2014, en sa 103e session;

Après avoir adopté le Protocole de 2014 relatif à la convention sur le travail forcé, 1930, ci-après désigné le «protocole»;

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions visant à combler les lacunes dans la mise en œuvre de la convention (no 29) sur le travail forcé, 1930 – ci-après désignée la «convention» – et réaffirmé que les mesures de prévention et de protection et les mécanismes de recours et de réparation, tels que l'indemnisation et la réadaptation, sont nécessaires pour parvenir à la suppression effective et durable du travail forcé ou obligatoire, au titre du quatrième point à l'ordre du jour de la session;

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une recommandation complétant la convention et le protocole,

adopte, ce onzième jour de juin deux mille quatorze, la recommandation ci-après, qui sera dénommée Recommandation sur le travail forcé (mesures complémentaires), 2014.

1. Les Membres devraient établir ou renforcer, selon que de besoin, en consultation avec les organisations d'employeurs et de travailleurs ainsi que d'autres groupes intéressés:

a) des politiques et des plans d'action nationaux contenant des mesures assorties de délais et fondées sur une approche soucieuse des enfants et du principe de l'égalité entre hommes et femmes pour parvenir à la suppression effective et durable du travail forcé ou obligatoire sous toutes ses formes, par la prévention, la protection et l'accès à des mécanismes de recours et de

b) behöriga myndigheter som yrkesinspektionerna, rättsväsendet och de nationella organ eller andra institutionella mekanismer som har att göra med tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, för att säkerställa att de nationella strategierna och handlingsplanerna utvecklas, samordnas, genomförs, övervakas och utvärderas.

2. 1) Medlemmarna bör regelbundet samla in, analysera och göra tillgänglig tillförlitlig, objektiv och utförlig information och statistik, uppdelad i relevanta kategorier som kön, ålder och nationalitet, om typ och omfattning av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, som kan göra det möjligt att utvärdera vilka framsteg som görs.

2) Rätten till personlig integritet i fråga om personuppgifter bör respekteras.

FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

3. Medlemmarna bör vidta förebyggande åtgärder som omfattar

a) respekt för samt främjande och förverkligande av de grundläggande principerna och rättigheterna på arbetsplatsen,

b) främjande av föreningsfrihet och kollektiv förhandlingsrätt för att möjliggöra för arbetstagare som tillhör riskgrupper att ansluta sig till arbetstagarorganisationer,

c) program för att bekämpa den diskriminering som ökar sårbarheten för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete,

d) initiativ för att komma till rätta med barnarbete och främja utbildningsmöjligheter för barn, både pojkar och flickor, som en garanti för att barn inte ska bli offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete och

e) åtgärder för att uppnå målen i protokollet och konventionen.

4. Medlemmarna bör, utifrån sina nationella förhållanden, vidta de mest effektiva förebyggande åtgärderna, t.ex.

a) ta itu med grundorsakerna till arbetstaga-

reparation, tels que l'indemnisation des victimes, et la répression des auteurs;

b) les autorités compétentes telles que les services de l'inspection du travail, les institutions judiciaires et les organismes nationaux ou autres mécanismes institutionnels compétents en matière de travail forcé ou obligatoire, afin d'assurer l'élaboration, la coordination, la mise en œuvre, le suivi et l'évaluation des politiques et plans d'action nationaux.

2. 1) Les Membres devraient régulièrement collecter, analyser et diffuser des informations et des données statistiques fiables, impartiales et détaillées, ventilées selon des critères pertinents, tels que le sexe, l'âge et la nationalité, sur la nature et l'ampleur du travail forcé ou obligatoire, ce qui permettrait une évaluation des progrès accomplis.

2) Le droit à la protection de la vie privée, s'agissant des données personnelles, devrait être respecté.

PRÉVENTION

3. Les Membres devraient prendre des mesures préventives qui comprennent:

a) le respect, la promotion et la réalisation des principes et droits fondamentaux au travail;

b) la promotion de la liberté syndicale et de la négociation collective pour permettre aux travailleurs à risque de s'affilier à des organisations de travailleurs;

c) des programmes visant à combattre la discrimination qui accroît la vulnérabilité au travail forcé ou obligatoire;

d) des initiatives de lutte contre le travail des enfants et de promotion des possibilités d'éducation pour les enfants, garçons et filles, afin de les protéger du risque de devenir victimes de travail forcé ou obligatoire;

e) des actions visant à réaliser les buts du protocole et de la convention.

4. Tenant compte de leur situation nationale, les Membres devraient prendre les mesures préventives les plus efficaces, telles que:

a) une action contre les causes profondes

res utsatthet för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete,

b) riktade informationskampanjer, särskilt för dem som löper störst risk att utsättas för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, för att informera dem bl.a. om hur de ska skydda sig mot bedrägliga beteenden eller kränkande behandling vid rekryteringstillfället och under anställningen, deras rättigheter och ansvar på arbetsplatsen och hur de vid behov kan få hjälp,

c) riktade informationskampanjer om påföljder för överträdelser av förbudet mot tvångsarbete eller obligatoriskt arbete,

d) utbildningsprogram för befolkningsgrupper som tillhör riskgrupper för att öka deras anställningsbarhet samt möjligheter och förmåga till försörjning,

e) åtgärder för att säkerställa att nationella lagar och andra författningar om anställningsförhållandet omfattar alla delar av ekonomin och att de tillämpas effektivt. Relevant information om anställningsvillkoren bör anges på ett lämpligt, kontrollerbart och lättbegripligt sätt, och företrädesvis i form av skriftliga avtal i enlighet med nationella lagar och andra författningar eller kollektivavtal,

f) garantier om grundläggande social trygghet som utgör del av det nationella sociala grundskyddet enligt 2012 års rekommendation om socialt grundskydd (nr 202), för att minska utsattheten för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete,

g) orientering och information till migranter, före avresan och vid ankomsten, så att de blir bättre förberedda för att arbeta och leva utomlands samt att skapa medvetenhet om och bättre förståelse för människohandel i tvångsarbetsituationer,

h) sammanhållen politik, t.ex. sysselsättnings- och arbetskraftsinvandringspolitik, som tar hänsyn till de risker som vissa migrantgrupper löper, inklusive de som befinner sig i en irreguljär situation, och komma till rätta med förhållanden som kan leda till

de la vulnérabilité des travailleurs au travail forcé ou obligatoire;

b) des campagnes de sensibilisation ciblées, en particulier à l'intention de ceux qui sont le plus exposés au risque de devenir victimes de travail forcé ou obligatoire, pour les informer, entre autres, de la manière dont ils peuvent se protéger contre des pratiques d'emploi et de recrutement frauduleuses ou abusives, de leurs droits et responsabilités au travail et de la manière dont ils peuvent obtenir une assistance en cas de besoin;

c) des campagnes de sensibilisation ciblées concernant les sanctions encourues en cas de violation de l'interdiction du travail forcé ou obligatoire;

d) des programmes de formation professionnelle destinés aux populations à risque, afin d'accroître leur employabilité ainsi que leurs capacités et possibilités de gain;

e) une action visant à garantir que la législation nationale concernant la relation de travail couvre tous les secteurs de l'économie et qu'elle est effectivement appliquée. L'information pertinente relative aux conditions d'emploi devrait être spécifiée de manière appropriée, vérifiable et aisément compréhensible, de préférence sous la forme d'un contrat de travail écrit, conformément à la législation nationale ou aux conventions collectives;

f) les garanties élémentaires de sécurité sociale qui composent le socle national de protection sociale, tel que prévu par la recommandation (no 202) sur les socles de protection sociale, 2012, afin de réduire la vulnérabilité au travail forcé ou obligatoire;

g) des services d'orientation et d'information pour les migrants, au départ et à l'arrivée, afin que ceux-ci soient mieux préparés à travailler et à vivre à l'étranger et afin de sensibiliser aux situations de traite à des fins de travail forcé et d'en permettre une meilleure compréhension;

h) des politiques cohérentes, telles que des politiques de l'emploi et de migration de main-d'œuvre, qui prennent en considération les risques auxquels sont confrontés des groupes particuliers de migrants, y compris ceux en situation irrégulière, et qui portent

tvångsarbetsituationer,

i) verka för att berörda myndigheters insatser samordnas med andra staters insatser för att underlätta reguljär och trygg migration samt för att förhindra människohandel, inklusive samordnade insatser för att införa regler för, auktorisera och övervaka rekryterare på arbetsmarknaden och arbetsförmedlare och avskaffa rekryteringsavgifter för arbetstagare för att förhindra skuldslaveri och andra former av ekonomiskt tvång och

j) vid fullgörandet av sina skyldigheter enligt konventionen för att undertrycka tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, ge arbetsgivare och företag vägledning och stöd så att de kan vidta effektiva åtgärder för att identifiera, förebygga, begränsa och redovisa hur de hanterar riskerna för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete i sina verksamheter eller i produkter, tjänster eller verksamheter som de har en direkt koppling till.

SKYDD

5. 1) Riktade insatser bör göras för att identifiera och befria offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete.

2) Skyddsåtgärder bör erbjudas offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete. Dessa åtgärder bör inte villkoras av att den utsatta personen samarbetar i straffrättsliga eller andra förfaranden.

3) Åtgärder kan vidtas för att uppmuntra samarbete med de utsatta personerna för att identifiera och straffa förövarna.

6. Medlemmarna bör erkänna den roll och de möjligheter som arbetstagarorganisationer och andra berörda organisationer spelar för att stödja och hjälpa offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete.

7. Medlemmarna bör, i enlighet med de grundläggande principerna för sina rättssystem, vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att behöriga myndigheter har rätt att inte åtala eller besluta om påföljder för offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete för deras inblandning i olaglig verksamhet som de har tvingats till som en direkt följd av att

sur les circonstances pouvant conduire à des situations de travail forcé;

i) la promotion d'efforts coordonnés par les organismes gouvernementaux compétents avec ceux d'autres Etats pour permettre une migration sûre et régulière et pour prévenir la traite des personnes, y compris des efforts coordonnés visant à réglementer, autoriser et contrôler l'activité des recruteurs et des agences d'emploi et à éliminer les frais de recrutement mis à la charge des travailleurs afin de prévenir la servitude pour dettes et autres formes de contrainte économique;

j) en s'acquittant de leurs obligations en vertu de la convention de supprimer le travail forcé ou obligatoire, orienter et appuyer les employeurs et les entreprises afin qu'ils prennent des mesures efficaces pour identifier, prévenir et atténuer les risques de travail forcé ou obligatoire, et pour informer sur la manière dont ils appréhendent ces risques, dans leurs activités ou dans les produits, services ou activités auxquels ils peuvent être directement liés.

PROTECTION

5. 1) Des efforts ciblés devraient être déployés pour identifier et libérer les victimes de travail forcé ou obligatoire.

2) Des mesures de protection devraient être accordées aux victimes de travail forcé ou obligatoire. Ces mesures ne devraient pas être subordonnées à la volonté de la victime de coopérer dans le cadre d'une procédure pénale ou d'autres procédures.

3) Des mesures peuvent être prises pour encourager les victimes à coopérer à l'identification et à la condamnation des auteurs des infractions.

6. Les Membres devraient reconnaître le rôle et les capacités des organisations de travailleurs et autres organisations intéressées en matière d'appui et d'assistance aux victimes de travail forcé ou obligatoire.

7. Les Membres devraient, conformément aux principes fondamentaux de leur système juridique, prendre les mesures nécessaires pour que les autorités compétentes ne soient pas tenues d'engager de poursuites ou d'imposer de sanctions à l'encontre de victimes de travail forcé ou obligatoire pour avoir pris part à des activités illicites qu'elles

de utsatts för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete.

8. Medlemmarna bör vidta åtgärder för att få bort kränkande behandlingar och bedrägliga beteenden av rekryterare och arbetsförmedlingar, t.ex.

a) avskaffa uttagandet av rekryteringsavgifter för arbetstagare,

b) kräva transparenta avtal som tydligt förklarar anställnings- och arbetsvillkoren,

c) inrätta lämpliga och tillgängliga mekanismer för klagomål,

d) införa lämpliga påföljder och

e) införa regler eller auktorisation för dessa tjänster.

9. Medlemmarna bör, utifrån sina nationella förhållanden, vidta de mest effektiva skyddsåtgärderna för att tillgodose samtliga offer behov av såväl direkt hjälp som långsiktig återhämtning och rehabilitering, t.ex.

a) rimliga ansträngningar för att på lämpligt sätt skydda såväl offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete som familjemedlemmar och vittnen, inklusive skydd mot hotelser och hämnd för att ha utövat sina rättigheter enligt tillämpliga nationella lagar eller för samarbete i rättsliga förfaranden,

b) adekvat och lämpligt boende,

c) hälso- och sjukvård, inklusive både medicinskt och psykologiskt stöd, samt särskilda rehabiliterande åtgärder för offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, även för dem som också har utsatts för sexuellt våld,

d) materiellt bistånd,

e) skydd av personlig integritet och identitet och

f) socialt och ekonomiskt bistånd, inklusive tillgång till utbildningsmöjligheter och till anställning under anständiga arbetsförhållanden.

10. Vid skyddsåtgärder för barn som utsatts för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete bör barns särskilda behov och barnets bästa beak-

tauteraient été contraintes de réaliser et qui seraient une conséquence directe de leur soumission au travail forcé ou obligatoire.

8. En vue d'éliminer les abus et les pratiques frauduleuses des recruteurs et des agences d'emploi, les Membres devraient prendre des mesures telles que:

a) éliminer les frais de recrutement mis à la charge des travailleurs;

b) exiger des contrats transparents stipulant clairement les conditions d'emploi et de travail;

c) établir des mécanismes de traitement des plaintes adéquats et accessibles;

d) imposer des sanctions adéquates;

e) réglementer ou autoriser ces services.

9. Tenant compte de leur situation nationale, les Membres devraient prendre les mesures de protection les plus efficaces pour répondre aux besoins de toutes les victimes, tant pour ce qui est d'une assistance immédiate que de leurs rétablissement et réadaptation à long terme, telles que:

a) des efforts raisonnables pour protéger la sécurité des victimes de travail forcé ou obligatoire, ainsi que des membres de leur famille et des témoins, selon que de besoin, y compris la protection contre tout acte d'intimidation et toute forme de représailles du fait de l'exercice de leurs droits en vertu de la législation nationale applicable ou de leur coopération dans le cadre d'une procédure judiciaire;

b) un logement adéquat et approprié;

c) des soins de santé comprenant une assistance médicale et psychologique, ainsi que des mesures spéciales de réadaptation pour les victimes de travail forcé ou obligatoire, y compris celles qui ont également subi des violences sexuelles;

d) une aide matérielle;

e) la protection de la vie privée et de l'identité;

f) une aide sociale et économique, y compris l'accès à des opportunités d'éducation et de formation et l'accès au travail décent.

10. Les mesures de protection destinées aux enfants victimes de travail forcé ou obligatoire devraient prendre en

tas. Utöver de skydd som föreskrivs i 1999 års konvention (nr 182) om de värsta formerna av barnarbete, bör skyddsåtgärderna omfatta

- a) tillgång till utbildning för flickor och pojkar,
- b) utseende av en vårdnadshavare eller annan företrädare, när så är lämpligt,
- c) presumtion för att en person är minderårig när personens ålder är osäker och det finns anledning att anta att han eller hon är yngre än 18 år, i avvaktan på kontroll av ålder och
- d) försök att återföreina barn med sina familjer eller erbjuda familjebaserad vård, om det är bäst för barnet.

11. Medlemmarna bör, utifrån sina nationella förhållanden, vidta de mest effektiva skyddsåtgärderna för migranter som utsätts för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, oavsett deras rättsliga ställning inom det nationella territoriet, bl.a.

- a) ge betänke- och återhämtningstid för att ge den berörda personen möjlighet att fatta ett välgrundat beslut om skyddsåtgärder och deltagande i rättsliga förfaranden, under vilken personen ska ha rätt att stanna inom den berörda medlemsstatens territorium när det finns skälig anledning att anta att personen är offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete,
- b) ge tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd och tillgång till arbetsmarknaden och
- c) underlätta en trygg och företrädesvis frivillig återvandring.

GOTTGÖRELSE, T.EX. ERSÄTTNING OCH TILLGÅNG TILL RÄTTVISA

12. Medlemmarna bör vidta åtgärder för att säkerställa att alla offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete har tillgång till rättvisa och andra lämpliga och effektiva medel för gottgörelse, såsom ersättning för person- och sakskada, inklusive genom att

considération les besoins particuliers et l'intérêt supérieur de l'enfant et, outre les protections prévues dans la convention (no 182) sur les pires formes de travail des enfants, 1999, devraient inclure:

- a) l'accès à l'éducation pour les filles et les garçons;
- b) la nomination d'un tuteur ou d'un autre représentant, s'il y a lieu;
- c) lorsque l'âge de la personne est incertain mais qu'il y a des raisons de penser qu'elle est âgée de moins de 18 ans, une présomption du statut de mineur, dans l'attente de la vérification de son âge;
- d) des efforts visant à réintégrer les enfants dans leur famille ou, lorsque l'intérêt supérieur de l'enfant l'exige, à les placer en milieu familial.

11. Tenant compte de leur situation nationale, les Membres devraient prendre les mesures de protection les plus efficaces à l'intention des migrants victimes de travail forcé ou obligatoire, quel que soit leur statut juridique sur le territoire national, notamment:

- a) l'octroi d'une période de réflexion et de rétablissement, lorsqu'il y a des motifs raisonnables de penser que la personne est victime de travail forcé ou obligatoire, afin de lui permettre de prendre une décision éclairée quant aux mesures de protection et à sa participation à des procédures judiciaires, période pendant laquelle la personne sera autorisée à rester sur le territoire de l'Etat Membre concerné;
- b) l'octroi d'un titre de séjour temporaire ou permanent et l'accès au marché du travail;
- c) des mesures facilitant le rapatriement sûr et de préférence volontaire.

MÉCANISMES DE RECOURS ET DE RÉPARATION, TELS QUE L'INDEMNISATION ET L'ACCÈS À LA JUSTICE

12. Les Membres devraient prendre des mesures pour s'assurer que toutes les victimes de travail forcé ou obligatoire ont accès à la justice et à d'autres mécanismes de recours et de réparation efficaces et appropriés, tels que l'indemnisation pour le

préjudice moral et matériel subi, y compris à travers:

a) i enlighet med nationella lagar och andra författningar samt praxis, säkerställa att alla offer, antingen på egen hand eller genom ombud, har effektiv tillgång till domstolar, tribunaler och andra mekanismer för att få gottgörelse, såsom ersättning och skadestånd,

b) se till att offren kan kräva ersättning och skadestånd från förövarna, inklusive obetalda löner och lagstadgade avgifter för socialförsäkringsförmåner,

c) säkerställa tillgång till lämpliga befintliga ersättningssystem,

d) tillhandahålla information och råd om offrens lagstadgade rättigheter och vilken hjälp som finns att få på ett språk som de kan förstå samt tillgång till rättsligt biträde, företrädesvis utan kostnad och

e) se till att alla offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete som ägt rum i den medlemsstaten, både medborgare och icke-medborgare, kan kräva tillämplig administrativ, civil- och straffrättslig gottgörelse i den staten, oavsett deras närvaro eller rättsliga ställning i staten, enligt förenklade processuella krav, när så är lämpligt.

a) la garantie, conformément à la législation et à la pratique nationales, que toutes les victimes ont, seules ou par l'intermédiaire d'un représentant, effectivement accès aux tribunaux ou à d'autres mécanismes de règlement des différends pour présenter des recours à des fins de réparation, telle que l'indemnisation et les dommages et intérêts;

b) des dispositions prévoyant que les victimes peuvent demander une indemnisation et des dommages et intérêts, y compris pour les salaires non versés et les cotisations obligatoires au titre des prestations de sécurité sociale, de la part des auteurs des infractions;

c) la garantie de l'accès à des régimes d'indemnisation appropriés existants;

d) l'information et le conseil aux victimes au sujet de leurs droits et des services disponibles, dans une langue qui leur est compréhensible, ainsi que l'accès à une assistance juridique, de préférence gratuite;

e) des dispositions prévoyant que toutes les victimes de travail forcé ou obligatoire, perpétré dans un Etat Membre, ressortissantes nationales ou étrangères, peuvent présenter dans cet Etat des recours appropriés administratifs ou judiciaires, civils ou pénaux, indépendamment de leur présence ou de leur statut juridique dans ledit Etat, en vertu de règles procédurales simplifiées s'il y a lieu.

VERKSTÄLLANDE

13. Medlemmarna bör vidta åtgärder för att säkerställa verkställandet av nationella lagar och andra författningar och andra åtgärder, inklusive genom att

a) ge de berörda myndigheterna, t.ex. yrkesinspektionsorgan, det mandat, de resurser och den utbildning som behövs för att de effektivt ska kunna tillämpa lagen och samarbeta med andra berörda organisationer för att förebygga och skydda offer för tvångsarbete eller obligatoriskt arbete,

CONTRÔLE DE L'APPLICATION

13. Les Membres devraient prendre des dispositions pour renforcer l'application de la législation nationale et des autres mesures, et notamment:

a) doter les autorités compétentes, telles que les services de l'inspection du travail, des attributions, des ressources et des moyens de formation nécessaires pour leur permettre de faire appliquer effectivement la législation et de coopérer avec d'autres organisations intéressées aux fins de la prévention et de la protection des victimes de travail force ou

b) möjliggöra utdömandet av påföljder, utöver brottspåföljder, t.ex. förverkande av utbyte av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete och av andra tillgångar i enlighet med nationella lagar och andra författningar,

c) säkerställa att juridiska personer kan göras ansvariga för överträdelser av förbudet att använda tvångsarbete eller obligatoriskt arbete genom tillämpning av artikel 25 i konventionen och punkt b ovan och

d) förstärka arbetet med att identifiera offer, inklusive genom att utveckla indikatorer på tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, som kan användas av yrkesinspektörer, brottsbekämpande myndigheter, socialarbetare, gränspolis, åklagare, arbetsgivare, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, icke-statliga organisationer och andra berörda aktörer.

obligatoire;

b) prévoir, outre les sanctions pénales, l'imposition d'autres sanctions, telles que la confiscation des profits tirés du travail forcé ou obligatoire et d'autres biens, conformément à la législation nationale;

c) s'assurer, en appliquant l'article 25 de la convention et l'alinéa b) ci-dessus, que les personnes morales peuvent être tenues responsables de la violation de l'interdiction de recourir au travail forcé ou obligatoire;

d) intensifier les efforts dans le domaine de l'identification des victimes, y compris en définissant des indicateurs du travail forcé ou obligatoire qui pourraient être utilisés par les inspecteurs du travail, les forces de l'ordre, les agents des services sociaux, les agents des services de l'immigration, le ministère public, les employeurs, les organisations d'employeurs et de travailleurs, les organisations non gouvernementales et les autres acteurs concernés.

INTERNATIONELLT SAMARBETE

14. Det internationella samarbetet bör stärkas medlemmarna sinsemellan samt mellan medlemmarna och relevanta internationella och regionala organisationer, som bör bistå varandra för att uppnå ett verkningsfullt och bestående undertryckande av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete, bland annat genom

a) att, utöver samarbetet mellan brottsbekämpande myndigheter, stärka det internationella samarbetet mellan institutioner som värnar arbetsrätten,

b) att uppbringa resurser till nationella handlingsprogram och internationellt tekniskt samarbete och stöd,

c) ömsesidig rättslig hjälp,

d) samarbete för att komma till rätta med och förebygga användningen av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete av diplomatisk personal och

e) ömsesidigt tekniskt stöd, inklusive utbyte av information, goda exempel och lärdomar i kampen mot tvångsarbete eller obligatoriskt arbete.

COOPÉRATION INTERNATIONALE

14. La coopération internationale devrait être renforcée entre les Membres et avec les organisations internationales et régionales concernées, lesquels devraient se prêter mutuellement assistance en vue de parvenir à la suppression effective et durable du travail forcé ou obligatoire, notamment par:

a) le renforcement de la coopération internationale entre les institutions chargées de l'application de la législation du travail outre celle concernant l'application du droit pénal;

b) la mobilisation de ressources pour les programmes d'action nationaux ainsi que pour la coopération et l'assistance techniques internationales;

c) l'entraide judiciaire;

d) la coopération pour combattre et prévenir le recours au travail forcé ou obligatoire par le personnel diplomatique;

e) une assistance technique mutuelle, comprenant l'échange d'informations et la mise en commun des bonnes pratiques et des enseignements tirés de la lutte contre le travail forcé ou obligatoire.